

Jihočeský kraj

Příloha č. 2

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji

Analýza

2024

OBSAH

Obsah	2
Úvod	3
A. Předškolní vzdělávání	4
B. Základní vzdělávání	6
C. Střední a vyšší odborné vzdělávání	7
D. Podpora profesního rozvoje pedagogických a nepedagogických pracovníků	10
E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílů	14
F. Prevence a náhradní výchovná péče	20
G. Inovace ve vzdělávání, systémová podpora a řízení škol	23
H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě	24
Základní umělecké školy	24
Jazykové vzdělávání	24
Zájmové vzdělávání	25
Další vzdělávání	26
I. Vlastní témata kraje – Kariérové poradenství a Digitální vzdělávání	27
KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ	27
DIGITÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	28
Seznam použitých zdrojů	31
Seznam použitých zkratek	32

ÚVOD

Příloha č. 2 Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihočeského kraje (dále jen DZ JČK) je zpracována jako analýza jednotlivých tematických kapitol DZ JČK, zahrnuty byly rovněž údaje analyzující potřeby škol. Při zpracování analýzy byly využito několik zdrojů, mezi ty nejdůležitější patří: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, Analýza potřeb škol KAP III zpracovaná v roce 2023 realizačním týmem projektu KAP III, Analýza potřeb na školách v Jihočeském kraji (2021) a Analýza potřeb na školách III. vlna – mezikrajová komparační studie (2021) zpracované Národním pedagogickým institutem v rámci projektu Podpora krajského akčního plánování, dále data z webu **Mapa vzdělávání**, resp. z nástroje pro interaktivní zobrazení ve webové prohlížečce vzdělávacích a sociálních dat <https://www.datapaq.cz/>, který vznikl v rámci projektu Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství. Dalšími zdroji byl **web České školní inspekce Vzdělávání v datech** <https://vzdelavani.vdatech.cz/> a také některé tematické zprávy ČŠI.

A. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

K 1. 9. 2023 bylo v Jihočeském kraji v rejstříku škol a školských zařízení zapsáno 338 mateřských škol. Největší počet – 302 mateřských škol je zřizováno obcemi (90 %), soukromé osoby zřizují 23 mateřských škol (6,8 %), 4 mateřské školy jsou zřízeny církví (1,2 %), 8 mateřských škol zřizuje kraj (2,4 %) a 1 mateřská škola je zřízena MŠMT (0,3 %). Z celkového počtu je 11 mateřských škol speciálních, v rámci běžných mateřských škol všech zřizovatelů je zřízeno 8 speciálních tříd.

V mateřských školách všech zřizovatelů se vzdělává ve školním roce 2023/2024 celkem 23 191 dětí. Počty dětí v mateřských školách mezi lety 2019 a 2023 průběžně klesají a stoupají: rok 2019/2020 22 849 dětí; 2020/2021 22 472 dětí; 2021/2022 22 559 dětí; 2022/2023 23 342 dětí.¹ Celková kapacita mateřských škol zřizovaných obcemi, ve kterých se vzdělává převážná většina dětí ve věku od 3 do 6 let, je v současné době více než 25 tisíc míst. Kapacita je zhruba využita na 87 %. Tento počet míst v MŠ je zárukou, že celkové kapacity postačí případnému dalšímu nárůstu dětí. Pouze ojediněle mohou kapacity mateřských škol nedostačovat v místech s rozsáhlou bytovou výstavbou. U mateřských škol zřizovaných obcemi nemá kraj podle znění zákona zásadní vliv na jejich zřizování či rušení. Kraj zabezpečuje mateřské školy zřizované obcemi i ostatních zřizovatelů v oblasti přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na platy zaměstnanců a s tím související výdaje.

Počet dětí se speciálně vzdělávacími potřebami v běžných třídách škol zřizovaných obcemi významně narůstá. Děti se zdravotním postižením vzdělávajících se v běžných třídách v roce 2019/2020 bylo 279, v roce 2023/2024 již 374. Mezi druhy postižení jednoznačně převládají závažné vady řeči. V běžných a speciálních MŠ všech zřizovatelů se vzdělává celkem 959 dětí cizinců, což je dvojnásobně více než minulých letech. Nárůst je v souvislosti s ozbrojeným konfliktem, který vypukl na Ukrajině. Z tohoto počtu je 465 dětí s trvalým pobytem a 426 dětí s postavením azylanta. Počet dětí v MŠ s jiným státním občanstvím má v posledních letech stále vzrůstající tendenci. Největší zastoupení mají každoročně děti z Ukrajiny (593), Vietnamu (193) a Slovenska (46). Děti cizinců tvoří 4,0 % z celkového počtu dětí v MŠ.²

Dlouhodobě také roste počet odkladů povinné školní docházky. V roce 2019/2020 činil počet žádostí o odklad povinné školní docházky 1 426, další rok 1 587 žádostí, v roce 2022/2023 to bylo 1 518 žádostí a pro rok 2023/2024 je 1 616 žádostí. Podíly odkladů se pohybují v rozmezí 23–25 % (viz kapitola Základní vzdělávání).³

Dlouhodobě také roste počet individuálního vzdělávání v rámci běžných MŠ všech zřizovatelů: rok 2019/2020 118 dětí; 2020/2021 148 dětí; 2021/2022 182 dětí; 2022/2023 144 dětí; 2023/2024 190 dětí.⁴

Zřizovatelům obecních škol, kteří žádají o navýšení kapacity v rejstříku škol a školských zařízení, bylo povolováno navýšení kapacit v místech, kde kapacity spádových MŠ nepostačovaly k přijetí všech dětí ve věku 3–6 let. Dále pak v místech, kde bylo vzhledem k demografickému vývoji předpokládáno, že kapacity budou v příštích pěti letech nedostatečné. V případě MŠ soukromých zřizovatelů bylo navýšení povoleného počtu dětí schvalováno v těch lokalitách, v nichž nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak 1 % v souladu s DZ. Počet žádostí všech zřizovatelů se meziročně pohybuje v přibližně stejné výši.

Z Dotačního programu kraje **Podpora školství**, kdy hlavním cílem bylo vytváření potřebných materiálních podmínek pro zkvalitnění vzdělávacího procesu dětí a žáků a zajištění úsporného provozu školních budov v obcích Jihočeského kraje do 3 tisíc obyvatel, bylo v roce 2020 podpořeno celkem 14 žádostí o projekt, v roce 2021 celkem 37 žádostí a v roce 2022 celkem 21 žádostí. Celkem tedy program podpořil 72 projektů za toto období. Podpořil např. opravu nebo rekonstrukci budovy MŠ, vybavil MŠ technickými pomůckami a stavebnicemi, pomohl s digitální technikou a vybavil školní zahrady tělovýchovnými a environmentálními prvky. V roce 2023 již tento dotační program nebyl vyhlášen.

Ke splnění kritéria podpory manuální a technické zručnosti dětí, rozvoji digitálních kompetencí a rozvoje environmentální a pohybové výchovy v mateřských školách stanovených DZ JČK byl vyhlášen jako každý rok dotační

¹ Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

² Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

³ Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

⁴ Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

program Podpora školství. Zřizovatelé obecních škol v Jihočeském kraji tak získali možnost vybavit MŠ technickými hračkami a stavebnicemi, technikou, a školní zahrady tělovýchovnými a environmentálními prvky.

Plnění kritéria snižování počtu dětí na třídu bylo v tomto školním roce negativně ovlivněno nutností umístit v předškolních zařízeních maximální počet dětí cizinců.

B. ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Základní vzdělávání probíhá ve 224 základních školách zřizovaných obcemi, 20 ZŠ zřizovaných krajem, 2 ZŠ zřizovaných MŠMT, dále ve 4 církevních ZŠ a 23 ZŠ soukromých zřizovatelů. Z celkového počtu 273 ZŠ je jich pouze 26 samostatně zřízených pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, protože v současné době je upřednostňováno společné vzdělávání ve školách běžného vzdělávacího proudu. V základních školách všech zřizovatelů (kromě MŠMT) plní ve školním roce 2023/2024 povinnou školní docházku 59 428 žáků.⁵

Od roku 2010 počet žáků v ZŠ každoročně narůstá. Teprve v letošním školním roce počet meziročně nepatrně klesl. Celková kapacita základních škol zřizovaných obcemi, ve kterých se vzdělává převážná většina dětí ve věku 6–15 let, je v současné době více než 77 tisíc míst. Kapacita je využita zhruba na 77 %. Tento počet míst v ZŠ je zárukou, že celkové kapacity postačí případnému dalšímu nárůstu žáků. Pouze ojediněle mohou kapacity základních škol nedostačovat v místech s rozsáhlou bytovou výstavbou. U základních škol zřizovaných obcemi nemá kraj podle znění zákona zásadní vliv na jejich zřízení či rušení. Kraj zabezpečuje základní školy zřizované obcemi i ostatních zřizovatelů v oblasti přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na platy zaměstnanců a s tím související výdaje.

Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách škol zřizovaných obcemi významně narůstá. Od roku 2014 se více než zčtyřnásobil (rok 2014/2015 1 213 žáků; rok 2019/2020 3 740 žáků; rok 2023/2024 4 948 žáků). Školy musely reagovat na částečný přesun žáků ze škol speciálně ke vzdělávání těchto žáků určených. Mnoho žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách potřebuje individuální podporu v takové míře, že je třeba, aby ve třídě pracoval i asistent pedagoga. Počet asistentů pedagoga se každoročně zvyšuje. Stejně tak se zvyšuje i počet dětí vzdělávaných v přípravných třídách (rok 2019/2020 2 třídy, 2023/2024 9 tříd).⁶ Dlouhodobě také roste počet odkladů povinné školní docházky, který se teprve v roce 2023/2024 zastavil (viz následující tabulka uvádějící Podíl odkladů povinné školní docházky – podíl šestiletých a starších dětí v MŠ a v přípravné třídě nebo přípravném stupni z věkové kohorty šestiletých).

Tabulka 1 Odklady povinné školní docházky v letech 2020/2021–2022/2023

Odklady povinné školní docházky (2022/23), Odklady povinné školní docházky (2021/22) a Odklady povinné školní docházky (2020/21) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj ↓	Odklady povinné školní docházky (2022/23)	Odklady povinné školní docházky (2021/22)	Odklady povinné školní docházky (2020/21)
Průměr ČR	24,3 %	25,5 %	22,9 %
Jihočeský kraj	22,8 %	25,2 %	23,2 %

Zdroj dat: MŠMT, ČSÚ

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Stabilizovaný je počet žáků, kteří plní povinnou školní docházku v zahraničí (ročně okolo 400 žáků). Zvyšuje se ale počet žáků, kteří plní povinnou školní docházku individuálně (školní rok 2019/2020 39 žáků, rok 2023/2024 101 žák). Navyšuje se i počet žáků cizinců, kteří plní povinnou školní docházku v ČR. V posledních několika letech se jejich počet pohyboval mírně přes jeden tisíc, od roku 2022 se ale jejich počet prudce zvýšil na 3 579, a to v souvislosti s ozbrojeným konfliktem, který vypukl na Ukrajině.

⁵ Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

⁶ Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

C. STŘEDNÍ A VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Strukturu vzdělávací soustavy významným způsobem ovlivňuje demografický vývoj. Na počátku 90. letech minulého století docházelo na území Jihočeského kraje (JČK) k postupnému poklesu narozených dětí z 8 tis. na 5,5 tis. Obrat nastal počátkem tohoto tisíciletí. V roce 2008 dosáhla porodnost v JČK téměř 7 tis. narozených dětí. Nástup ekonomické krize však porodnost opět snížil a počet živě narozených dětí se přiblížil hranici 7 tis. až v roce 2017. Projekce obyvatelstva v krajích ČR podle ČSÚ do roku 2070 předpokládá setrvalý populační pokles, který by se měl stabilizovat kolem roku 2033 na hodnotách kolem 5,5 tis. živě narozených.

Od roku 2007 docházelo k postupnému snižování žáků vstupujících do středních škol (SŠ). Tento trend se zastavil a počínaje rokem 2018 se počty těchto žáků začaly postupně zvyšovat. Z údajů o mladších věkových skupinách je zřejmé, že během následujících tří let se bude celkový počet žáků středních škol zvyšovat (odchod méně početných vyšších ročníků oproti žákům vstupujícím do 1. ročníků SŠ), ale v dalších letech dojde opět k přechodnému mírnému poklesu.

Tabulka 2 Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 let v Jihočeském kraji⁷

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Počet osob ve věku 15 let	5 909	5 840	6 122	6 307	6 467	7 328	7 492	7 426	7 320	6 782	7 135	6 876

Graf 1 Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 let v Jihočeském kraji

V oblasti středoškolského vzdělávání zřizoval JČK k 1. 9. 2023 72 středních škol. V JČK zajišťovalo střední vzdělávání v regionálním školství ještě dalších 19 subjektů jiných zřizovatelů. Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo střední školy všech zřizovatelů v JČK celkem 29 983 žáků.

⁷ Vlastní zpracování dat ČSÚ (www.czso.cz,2023) a str. 160 DZ ČR

Tabulka 3 Počet žáků středních škol v Jihočeském kraji (denní studium)

Jednotlivé typy škol	Počet žáků
SŠ – SOŠ, SOU (včetně nástaveb)	21 601
SŠ – gymnázia (včetně víceletých)	8 141
SŠ – konzervatoř	155
SŠ – praktické školy	86
Celkem	29 983

Zdroj: Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

Tabulka 4 Počet žáků středních škol dle oborové struktury (denní studium)

Oborová struktura	Počet žáků
s maturitou (bez nástaveb)	22 186
s maturitou nástavby	846
s maturitou celkem	23 032
učební obory	6 865
žáci PrŠ a obory J	86
bez maturity celkem	6 951

Zdroj: Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

Největší zájem mají žáci o obory středního vzdělání s maturitní zkouškou. Tyto obory navštěvuje celkem cca 77 % všech žáků SŠ (z toho cca 27,5 % tvoří gymnazisté a cca 49,5 % žáci SOŠ). Menší zájem je o obory středního vzdělání s výučním listem, které navštěvuje cca 23 % žáků. Obory vzdělání poskytující střední vzdělání bez výučního listu a maturitní zkoušky navštěvuje zanedbatelné procento žáků (cca 0,3 %).⁸

Nežádanějšími skupinami oborů jsou Gymnázium, dále obory z oblasti Strojírenství a strojírenská výroba, Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika. Nejméně žádanými jsou obory z oblasti Textilní výroba a oděvnictví a Publicistika, knihovnictví a informatika.⁹

V oblasti středního vzdělávání musí být struktura oborů vzdělání více sladěna s dynamicky se vyvíjejícím trhem práce a potřebami kraje. Nově zařazované obory vzdělání nebo změna jejich kapacit by měly co nejlépe odpovídat předpokládanému dlouhodobému uplatnění absolventů na trhu práce a v dalším studiu.

V minulých letech zaznamenával největší pokles počet studentů vstupujících do vyššího odborného vzdělávání. Opětovný nárůst počtu studentů spojený s příchodem demograficky silnějších ročníků lze očekávat po roce 2023.

⁸ Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

⁹ Str. 14 Analýzy potřeb v území, aktualizované vydání pro potřeby KAP III, České Budějovice 2023

V oblasti vyššího odborného vzdělávání působilo v Jihočeském kraji k 1. 9. 2023 celkem 15 vyšších odborných škol, z toho 11 zřizovaných krajem a 4 soukromými subjekty. Ve školním roce 2023/2024 studovalo na VOŠ v JČK v denní i jiné (dálkové, kombinované) formě studia celkem 795 studentů.

Spolupráce se zaměstnavateli

Jak vyplývá z šetření Mapování spolupráce škol a firem na odborném vzdělávání v Jihočeském kraji 2022 probíhá podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli nejčastěji formou realizací stáží pro pedagogy na pracovištích zaměstnavatelů. Některé SŠ spolupracují se ZŠ na pracovních výchovách, ve spolupráci se zaměstnavateli uskutečňují kariérové poradenství a nábor žáků do svých škol. SOU a SOŠ nejčastěji realizují odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Gymnázia se nejčastěji zaměřují na přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce. Zhruba tři čtvrtiny středních škol a vyšších odborných škol uvádí pořádání přednášek a různých forem účasti odborníka z praxe ve výuce.¹⁰

Z dostupných údajů šetření vyplývá, že pouze třetina žáků posledních ročníků SŠ považuje rozsah praxe u zaměstnavatelů za vyhovující. Pro rozšíření praxe u zaměstnavatelů jsou především žáci odborných maturitních škol. Do budoucna většina škol plánuje spolupráci s firmami rozšířit. Školy i firmy se shodují v tom, že by si žáci během odborné praxe/výcviku měli osvojit především odborné znalosti, komunikační dovednosti, schopnost samostatně řešit úkoly a dále iniciativu a podnikavost.¹¹

Trh práce

Odborné vzdělávání v České republice hraje klíčovou roli při zajištění uplatnitelnosti na trhu práce. Odborná vzdělávací zařízení a programy nabízejí žákům možnost získat praktické dovednosti a znalosti v konkrétních oborech, které jsou vysoce ceněny zaměstnavateli. Tímto způsobem se zvyšuje šance absolventů na získání zaměstnání a jejich schopnost přizpůsobit se měnícím se potřebám trhu práce. Odborné vzdělávání tak představuje klíčový faktor pro dosažení osobního úspěchu a prospěchu ekonomiky jako celku. S rostoucí konkurencí a rychlými změnami v pracovním prostředí je nezbytné mít kvalifikaci a dovednosti odpovídající požadavkům současného trhu práce v jednotlivých krajích. S ohledem na dynamicky se měnící technologický rozvoj a nepředvídatelnost budoucí struktury pracovního trhu je třeba se zaměřit na větší flexibilitu odborného vzdělávání.

Nezaměstnanost absolventů dle kategorií vzdělávání se liší napříč kraji a zhruba odpovídá celkové hladině nezaměstnanosti práce schopné populace. Obecně platí, že nejvyšší nezaměstnanost vykazují absolventi učňovských oborů bez maturity, nejmenší nezaměstnanost pak absolventi gymnázií a středních škol s maturitou, což je dáno tím, že většina těchto absolventů pokračuje do terciárního stupně vzdělávání, tedy na vysoké školy.

V Jihočeském kraji vidíme nejvyšší nezaměstnanost právě u absolventů učňovských oborů bez maturity. Naopak u ostatních vzdělávacích kategorií vidíme nezaměstnanost absolventů stejnou nebo nižší, než je republikový průměr. Celková nezaměstnanost je tak v Jihočeském kraji nižší, než je v průměru v ČR. Je třeba se zaměřit na strukturu oborů v kategorii L/5 (úplné střední odborné vzdělání s vyučením a maturitou – nástavbové obory) a na jejich kvalitu, protože tito absolventi dosahují vyšší nezaměstnanosti. Nejnižší nezaměstnanosti dosahují absolventi v kategorii N (vyšší odborné vzdělávání) a kategorii K (úplné střední všeobecné vzdělání). Nezaměstnanost absolventů škol se sleduje jak u jednotlivých kategorií středního a vyššího odborného vzdělání, tak i podle skupin oborů vzdělání. U většiny skupin oborů platí, že absolventi s vyšší úrovní vzdělání vykazují nižší míru nezaměstnanosti.

¹⁰ Str. 22 Analýza potřeb v území, aktualizované vydání pro potřeby KAP III, České Budějovice 2023

¹¹ Str. 23 Analýza potřeb v území, aktualizované vydání pro potřeby KAP III, České Budějovice 2023

D. PODPORA PROFESNÍHO ROZVOJE PEDAGOGICKÝCH A NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

V Jihočeských školách pracuje ve školním roce 2023/2024 celkem 10 903 učitelů, je to o 856 více než ve školním roce 2020/2021 (v počtu přepočtených jde o nárůst o 711,3).

Tabulka 5 Počty učitelů na školách v Jihočeském kraji ve školním roce 2023/2024

Učitelé celkem školní rok 2023/2024		Počet učitelů (fyz.)		Počet učitelů (přepočtení)		
		Celkem	Z toho ženy	Celkem	Z toho ženy	Z toho bez kvalifikace
Celkem		10 903	8 520	9 629,8	7 658,9	433,4
Z toho vyučující	v mateřské škole	2 301	2 284	2 164,4	2 148,2	94,1
	v přípravném stupni ZŠ speciální	3	3	3	3	0
	v přípravné třídě ZŠ	10	10	8,9	8,9	0
	na 1. st. základní školy	2 744	2 500	2 150,3	2 009,8	111,2
	na 2. st. základní školy	2 934	2 208	2 337,4	1 736,5	101,5
	ve střední škole	3 422	1 960	2 864,6	1 693,5	125,1
	z toho na nižším stupni gymnázia	557	390	184,6	138,7	3,8
	v konzervatoři	82	44	49	26,3	0
	z toho v 1.–4.roč. 8letého vzděl.	0	0	0	0	0
	ve vyšší odborné škole	227	124	51,7	32,1	1,3

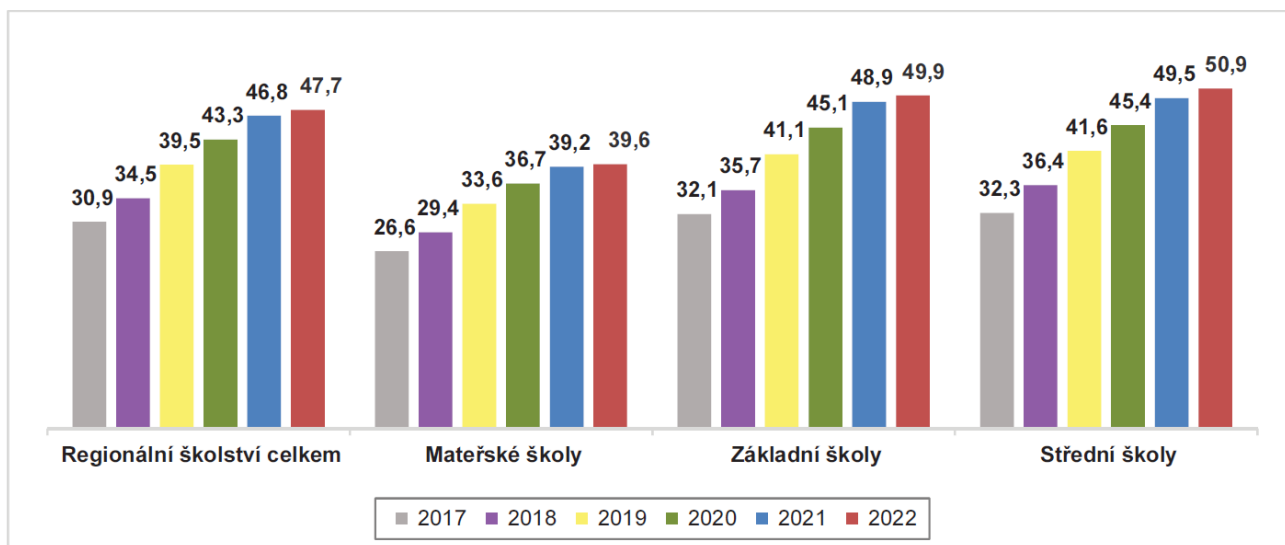
Zdroj: Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

V roce 2022 učitelé pracující v regionálním školství pobírali hrubou mzdu v průměru 47 731 Kč měsíčně¹². Meziročně si učitelé polepšili o 898 Kč, což je výrazně menší nárůst, než byl v předchozích šesti letech, kdy jejich mzdy každoročně rostly v řádech tisíců korun. Nejvíce v roce 2022 vydělávali učitelé na středních školách, a to měsíčně v průměru 50,9 tis. Kč hrubého. To je o cca 1 tisíc Kč více, než byla průměrná mzda učitelů na základních školách (49,9 tis. Kč) a o 11 tis. Kč více než mzda učitelů v mateřských školách (39,6 tis. Kč). Rozdíl mezi mzdami učitelů na středních a základních školách se v letech 2015 až 2021 pohyboval v průměru okolo 500 Kč, nyní tedy vzrostl na dvojnásobek. Rozdíl mezi mzdami učitelů na základních a mateřských školách se naopak zvětšuje každoročně již od roku 2012¹³.

¹² Str. 7 Mzdy učitelů v regionálním školství, 2012–2022, ČSÚ 2023, podle údajů ze Strukturální mzdové statistiky

¹³ Str. 8 dtto

Graf 2 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy učitelů v Česku v letech 2017 až 2022 (tis. Kč)

Zdroj: Strukturální mzdové statistiky ČSÚ

Údaje se týkají zaměstnanců, kteří jsou pedagogickými pracovníky podle § 2 zákona o pedagogických pracovnících. Platy učitelů a pedagogických pracovníků závisejí na jejich vzdělání (platové třídě) a délce jejich praxe v oboru (platovém stupni). Podrobnosti jsou uvedeny v nařízení vlády 341/2017 Sb.¹⁴

Učitelé v mateřských (MŠ), základních (ZŠ) a středních školách (SŠ) měli po započtení všech příplatků a odměn v roce 2022 průměrnou hrubou měsíční výplatu asi 48 000 Kč. Oproti roku 2021 se jim měsíční výdělek zvýšil asi o 900 Kč, kvůli inflaci se ale reálné platy snížily. Výdělky učitelů tak loni byly na úrovni 110 procent průměrné mzdy v Česku. Vyplyvá to z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ). Podle dat ministerstva školství pracovalo loni v MŠ, ZŠ a SŠ v Česku 154 000 pedagogů a 6 000 učitelů odborného výcviku.¹⁵

Průměrná mzda v Česku dosáhla loni podle údajů ČSÚ 40 353 Kč, což je o 6,6 procenta více než v roce předcházejícím. Spotřebitelské ceny se zvýšily o 15,1 procenta, takže reálně se mzda o 7,5 procenta snížila. Ministerstvo školství v dubnu informovalo, že učitelé včetně vedoucích pracovníků brali loni v průměru 48 204 korun měsíčně.¹⁶

Základní principy nového systému financování: Větší míra centralizace při financování RgŠ ÚSC (náhrada části systému stávajících republikových a krajských normativů systémem normativů stanovených centrálně z úrovně MŠMT). Zajištění rovnosti financování v případech, kdy rozdíly byly nedůvodné. Zavedení zcela odlišného systému normativního financování pedagogické práce ve vybraných druzích škol (mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře) a typech školských zařízeních (školské družiny) zřizovaných ÚSC. Právní předpisy pro ně stanoví maximální možný rozsah vzdělávání nebo maximální možný rozsah přímé pedagogické činnosti hrazený ze státního rozpočtu. To zajistí větší transparentnost a předvídatelnost pro ředitele škol. Velký důraz bude kladen na pravdivost, úplnost a správnost vykazovaných údajů, které budou přímo sloužit pro stanovení části rozpočtu školy nebo školského zařízení.¹⁷

¹⁴ <https://www.kurzy.cz/platy/platove-tabulky-ucitelu>

¹⁵ <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2396728>, Aktualizace: 2.08.2023 14:10 Vydáno: 2.08.2023, 14:10

¹⁶ dtto

¹⁷ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-regionálního-skolstvi>

	MŠ	ZŠ	SŠ	ŠD	Konz.	VOŠ	ZUŠ
MŠMT	<u>NORMATIV NA PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA</u>					Oborový normativ na studenta	Oborový normativ na žáka
	Objem platových tarifů podle vykázaných údajů						
	Normativ ostatních nárokových složek platů /1 pedagoga						
	Normativ nenárokových složek platu /1 pedagoga						
MŠMT	Opravný koef. zohledňující naplněnost běžných tříd a oddělení				x	Oborový normativ na studenta	Oborový normativ na žáka
	Opravný koef. zohledňující inkluzi v běžných třídách a odděleních						
KRAJSKÝ ÚŘAD	REZERVA						

Zdroj: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-regionalniho-skolstvi>

Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol

Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol představuje klíčový faktor pro kvalitní vzdělávání a úspěch školního prostředí. Pedagogové a školní leadeři hrají nezastupitelnou roli při formování a rozvoji mladé generace, a proto je důležité poskytnout jim nejen potřebné zdroje, ale také adekvátní podporu a příležitosti k osobnímu i profesnímu růstu.

Z šetření TAČR vyplývá, že více než polovina škol (MŠ 59 %, ZŠ 57 %, SŠ 58 %) vytváří pro všechny pedagogické pracovníky vzdělávací plány nebo plány osobního rozvoje, jen pro některé pracovníky je to na 17 % MŠ, 17 % ZŠ a 18 % SŠ. Tyto plány školy nejčastěji aktualizují každý rok (MŠ 63 %, ZŠ 66 %, SŠ 73 %). Zároveň se ukazuje, že nejčastější překážkou pro vzdělávání pedagogů jsou omezené možnosti, jak zajistit suplování (MŠ 72 %, ZŠ 67 %, SŠ 63 %), nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích např. v zahraničí (MŠ 53 %, ZŠ 57 %, SŠ 44 %) a nedostatečná časová kapacita pedagogů (MŠ 45 %, ZŠ 54 %, SŠ 53 %).¹⁸

V Jihočeském kraji je nadále potřeba podpořit pedagogické pracovníky v aktivní účasti na dalším vzdělávání. Je důležité zvýšit zájem pracovníků o aktivní účast na dalším vzdělávání a nabídnout jim motivaci (např. prostřednictvím příležitosti kariérního rozvoje a podpory vzdělávání). Je také potřeba zajistit systém, který umožní plynulý chod výuky i při nepřítomnosti učitele v době účasti na sebezvdělávacích kurzech. Jihočeský kraj by se měl nadále zaměřovat na poskytnutí příležitostí pro další vzdělávání, školení a profesní růst učitelů, aby byli schopni poskytnout kvalitní výuku.

Klíčovou roli v zajištění hladkého chodu školy a vytvoření prostředí, ve kterém mohou učitelé a žáci úspěšně fungovat, hrají nepedagogičtí pracovníci. K této skupině pracovníků mohou patřit mezi jinými administrativní pracovníci, kuchaři,

¹⁸ Mapa vzdělávání, prohlížečka vzdělávacích a sociálních dat, <https://www.datapaq.cz/>

údržbáři, knihovníci atd. Nepedagogičtí zaměstnanci mají důležité úkoly, například organizují a řídí administrativní záležitosti, zajišťují fungování provozu školy, spravují dokumentaci a evidence, řídí ekonomické a finanční záležitosti a vykonávají technické a údržbářské práce. Dalším úkolem nepedagogických pracovníků je poskytování stravovacích služeb, jako je vaření jídel pro žáky a zaměstnance školy a celková organizace stravování.

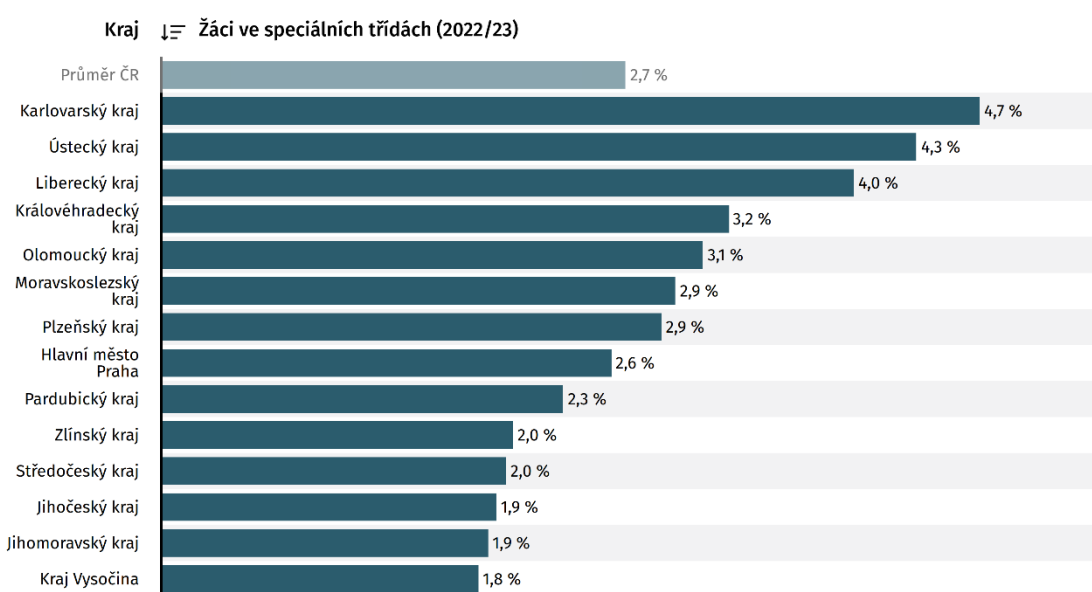
Nepedagogičtí pracovníci jsou nezbytnými členy týmu. Jejich příspěvek a spolupráce s ostatními zaměstnanci školy jsou nezbytné pro dosažení vysoké kvality vzdělávání pro žáky.

E. ROVNÝ PŘÍSTUP A EFEKTIVNÍ PODPORA PRO VŠECHNY ŽÁKY BEZ ROZDÍLU

Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu představuje základní princip spravedlivého vzdělávání. Každý žák, bez ohledu na své schopnosti, socioekonomické zázemí, etnický původ nebo jakékoliv jiné rozdíly, by měl mít stejnou možnost získat kvalitní vzdělání a plně se rozvíjet. Rovnost ve vzdělání znamená vytvoření podmínek, ve kterých budou všechny potřeby a individuální rozdíly žáků respektovány a adresovány.

Klíčovou roli v poskytování podpory a pomoci žákům hrají **školní psychologové a speciální pedagogové**. V Jihočeském kraji je podprůměrný počet úvazků školního psychologa (ve školním roce 2022/2023 23 úvazků). Obdobně nízký je i počet úvazků speciálních pedagogů (ve školním roce 2022/2023 26 úvazků). Školní psychologové a speciální pedagogové jsou přitom důležitou součástí kvalitního školství. V Jihočeském kraji je také nižší podíl žáků s lehkým mentálním postižením. Kraj současně vykazuje nejvyšší podíly žáků ve speciálních třídách z celé České republiky.

Žáci ve speciálních třídách (2022/23) po krajích

Zdroj dat: MŠMT

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Školních psychologů a speciálních pedagogických pracovníků je méně v těch regionech, které se vyznačují nižší kvalitou života. V těchto oblastech mívají školní psychologové a speciální pedagogové na starost více žáků než v oblastech, kde je kvalita života vyšší. Problém lze nalézt hlavně v oblastech vzdálenějších od hlavních krajských měst. Ačkoliv je v Jihočeském kraji poměrně vysoké procento aprobovaně odučených hodin a kvalifikovaných učitelů, procento školních psychologů a speciálních pedagogů je oproti ostatním krajům ČR nižší. Školní psychologové a speciální pedagogové jsou přitom důležitou součástí kvalitního školství.

Obdobně nízký je i počet úvazků speciálních pedagogů, kteří se zaměřují na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a pracují na vytváření individuálních vzdělávacích plánů (IVP), které jsou přizpůsobeny potřebám konkrétních žáků. Tyto plány zahrnují různé strategie a techniky, které mají žákům pomoci překonat různé výzvy, jako jsou například poruchy učení (dyslexie, dysgrafie), ADHD nebo poruchy autistického spektra. Speciální pedagog také úzce spolupracuje s vedením školy, pedagogy a zákonnými zástupci a spolupracuje jak se školskými poradenskými zařízeními, tak se zdravotnickými, sociálními či dalšími službami.

Nezastupitelnou roli v inkluzivním vzdělávání mají i asistenti pedagoga. Počet asistentů pedagoga v MŠ a ZŠ narůstá. Jihočeský kraj je krajem s nejnižším počtem úvazků asistenta pedagoga v MŠ. Ve školním roce 2022/2023 bylo v Jihočeském kraji v MŠ zaměstnáno na pozici asistenta pedagoga celkem 371 fyzických osob na 266,3 plných úvazků. Oproti tomu ve školním roce 2019/2020 bylo v Jihočeském kraji v MŠ zaměstnáno na pozici asistenta pedagoga celkem 216 fyzických osob na 153,5 plných úvazků. To znamená za 3 roky nárůst v MŠ o zhruba 73 %. Situace na ZŠ je v Jihočeském kraji v průměru totožná s republikovým počtem úvazků asistentů pedagoga na ZŠ. Ve školním roce 2022/2023 bylo v

Jihočeském kraji v ZŠ zaměstnáno na pozici asistenta pedagoga celkem 1 520 fyzických osob na 1037,1 plných úvazků. Oproti tomu ve školním roce 2019/2020 bylo v Jihočeském kraji v ZŠ zaměstnáno na pozici asistenta pedagoga celkem 1 005 fyzických osob na 692,6 plných úvazků. To znamená za 3 roky nárůst v ZŠ o zhruba 49 %.¹⁹ Role asistenta pedagoga je velice důležitá. Mezi jeho hlavní úkoly patří přímá výchovná a vzdělávací činnost u dětí/žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, individuální i skupinová podpora dětí/žáků při přípravě na výuku, pomoc dětem/žákům se zdravotním handicapem a pomoc při komunikaci mezi dětmi/žáky a učiteli, stejně jako mezi učiteli a zákonnými zástupci.

V souvislosti s inkluzivním vzděláváním školy nejvíce potřebují personální podporu (sestavení týmu pro rozvoj inkluzivního vzdělávání), dále modernizaci zázemí a vybavení školy (bezbariérovost – reorganizace, úprava prostor pro výuku nebo výcvik, ergonomická úprava pracovních míst) a rozvoj a proškolení pedagogických pracovníků (vytvoření a zajištění dostatečné nabídky DVPP pro společné vzdělávání).²⁰

Poradenské služby dětem, žákům a studentům, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením poskytují pedagogicko-psychologická poradna (PPP), speciálně pedagogická centra (SPC), školy a střediska výchovné péče (SVP). PPP v Českých Budějovicích s odloučenými pracovišti ve všech okresech JČK zajišťuje odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, preventivně výchovnou péči a napomáhá při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků a studentů a přípravě na budoucí povolání. PPP využívá jednotný model vedení dokumentace, jednotlivých vyšetření a postupy stanovené příslušnou. Odloučená pracoviště v Písku a Táboře se zaměřují na identifikaci mimořádného nadání u dětí a metodickou pomoc učitelům. PPP poskytla ve školním roce 2022/2023 poradenské služby celkem 15 437 klientům. Komplexní poradenské služby v péči o děti, žáky a studenty se znevýhodněním poskytuje v JČK celkem 6 SPC specializovaných podle druhu znevýhodnění: SPC pro vady řeči při ZŠ logopedické, Týn n. Vltavou, SPC pro mentálně postižené, souběžné postižení více vadami a autismus při MŠ, ZŠ a PrŠ, Č. Budějovice, SPC pro mentálně postižené při ZŠ a MŠ, Strakonice, SPC pro zrakově postižené při MŠ pro zrakově postižené, Č. Budějovice, SPC pro sluchově postižené při MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené, Č. Budějovice a SPC pro tělesně postižené při MŠ, ZŠ a PrŠ ARPIDA, Č. Budějovice. SPC působí při školách samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. SPC poskytla ve školním roce 2022/2023 poradenské služby celkem 4 023 klientům. PPP se věnuje i výchovným a kariérovým poradcům, odkladům povinné školní docházky a dalším činnostem, za posledních 5 let vzrostl počet klientů PPP o 50 %.

Tabulka 6 Počet klientů PPP a SPC, jimž byla v daném školním roce poskytnuta péče

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
PPP	10 253	7 026	10 191	14 242	15 437
SPC	3 555	3 353	4 041	4 260	4 023

Zdroj: Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

Výsledky šetření Analýzy potřeb škol ukazují, že školy v JČK by nejvíce ocenily opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (42 %²¹, nejvyšší podíl u SOU 52 %). I přes podporu této oblasti v uplynulých letech školy jeví nadále zájem o vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (47 %), vytvoření finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (44 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků – různé formy hodnocení žáků, využívání formativního hodnocení (43 %).²²

V Jihočeském kraji nedochází ke značným rozdílům mezi okresy, co se týče výsledků žáků či negativních jevů ve výuce. Výsledky v jednotlivých okresech se pohybují kolem hodnoty celorepublikového průměru. Nejslabší a mnohdy podprůměrné výsledky žáků v některých šetřeních vykazují pouze okresy Strakonice a Český Krumlov. Proto se také nejvíce škol, které čelí sociálnímu znevýhodnění, nachází v okresech Strakonice, Prachatice a Český Krumlov.²³ Zde je

¹⁹ Mapa vzdělávání, prohlížečka vzdělávacích a sociálních dat, <https://www.datapaq.cz/>

²⁰ Str. 87 Analýzy potřeb na školách v Jihočeském kraji (NPI, 2021)

²¹ str. 80 Analýzy potřeb na školách III. vlna – mezikrajová komparační studie (NPI, 2021)

²² str. 87 Analýzy potřeb na školách v Jihočeském kraji (NPI, 2021)

²³ Mapa vzdělávání, prohlížečka vzdělávacích a sociálních dat, <https://www.datapaq.cz/>

nejvíce potřeba cílená podpora speciálních podpůrných profesí ve vzdělávání. Méně příznivé rodinné zázemí žáka, vysoká míra exekucí, rozvodovosti a problémy s bydlením v některých obcích vyžadují soustavnou činnost školních psychologů a sociálních pedagogů. Je důležité zajistit dostatečné počty pracovníků speciálních podpůrných profesí ve vzdělávání ve všech regionech dle potřeb škol s ohledem na rodinné zázemí a sociální status žáků.

Z následující tabulky vyplývá, že podíl žáků ZŠ se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek v Jihočeském kraji je nižší, než je průměr ČR, ale s přibývajícimi roky narůstá. Od školního roku 2018/2019 je to z 0,6 % nárůst o 0,6 p. b. ve školním roce 2022/2023 (na 1,2 %).

Tabulka 7 Podíl žáků základních škol, kteří mají vykázané speciální vzdělávací potřeby z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek za období 2017/18–2022/23, pouze ZŠ

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2022/23), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2021/22), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2020/21), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2019/20), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2018/19) a Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2017/18) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2022/23)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2021/22)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2020/21)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2019/20)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2018/19)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (2017/18)
Průměr ČR	1,8 %	1,7 %	1,7 %	1,6 %	1,4 %	0,9 %
Jihočeský kraj	1,2 %	1,0 %	1,0 %	0,9 %	0,8 %	0,6 %

Zdroj dat: MŠMT

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Z následující tabulky vyplývá, že podíl žáků ZŠ se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji je nižší, než je průměr ČR, ale s přibývajícimi roky narůstá. Od školního roku 2018/2019 je to z 8,8 % nárůst o 2,6 p. b. ve školním roce 2022/2023 (na 11,4 %).

Tabulka 8 Podíl žáků ZŠ se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji (2018/2019–2022/2023)

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2022/23), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2022/23), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2021/22), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2020/21), Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2019/20) a Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2018/19) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj ↓	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2022/23)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2022/23)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2021/22)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2020/21)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2019/20)	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (2018/19)
Průměr ČR	13,8 %	13,8 %	13,3 %	13,7 %	13,6 %	12,5 %
Jihočeský kraj	11,4 %	11,4 %	10,6 %	10,5 %	10,2 %	8,8 %

Zdroj dat: MŠMT

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Oblast podpory a vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků stále není ve školách v potřebné míře systematicky rozvíjena a akcentována.²⁴ Na základních školách bylo jen 5 % žáků a na středních jen 7 % žáků identifikováno jako žáci nadaní a méně než 0,1 % žáků jako mimořádně nadaní, což je výrazně méně, než by mělo podle předpokladů být. Obecně je pro školy náročné vyhledávat a identifikovat nadané a mimořádně nadané žáky. Při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků postupují školy zpravidla pouze na úrovni pedagogického pozorování a rozhovorů s jednotlivými aktéry. Jen v malé míře pak využívají objektivnější nástroje, které by umožnily nadané žáky systematicky identifikovat. Do nedostatků v identifikaci se také promítá nesystematičnost a nízká úroveň spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, které mají kvůli velkému množství činností spojených s diagnostikou mnohem méně času na hlubší spolupráci se školami v oblasti podpory vzdělávání konkrétních žáků.²⁵

Jen 4 % pedagogů základních škol a 3 % pedagogů středních škol absolvovala v posledních dvou letech v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nějaký kurz nebo seminář zaměřený na vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků. Jakkoli platí, že samotná účast na dalším vzdělávání je pouze jedním z předpokladů a reálně záleží především na vedení školy, zda dojde k aplikaci získaných poznatků do přímé pedagogické praxe a šíření získaných poznatků mezi další členy pedagogického sboru, je nízký podíl pedagogů rozvíjejících své dovednosti v oblasti péče o nadané a mimořádně nadané žáky alarmující.²⁶

Nepříliš potěšující je i skutečnost, že více než čtvrtina škol (výjimkou jsou gymnázia) nespolupracuje se žádným externím subjektem v oblasti rozvoje nadaných a mimořádně nadaných žáků. Dalším negativním aspektem je, že pouze přibližně 10 % škol spolupracuje s Národním pedagogickým institutem ČR, což ukazuje na fakt, že potenciál sítě podpory nadání plánovaných v koncepci podpory nadání a zastřešovaných právě Národním pedagogickým institutem ČR není dosud adekvátně využit.²⁷

V komplexním rozvoji dítěte/žáka/studenta jsou MŠ nejméně úspěšnější v rozvoji kreativity (MŠ 81 %, ZŠ 64 %, SŠ 46 %), ZŠ v rozvoji potenciálu každého žáka, tzn. individuální přístup ke vzdělávání, rozvoji a výchově dítěte (MŠ 78 %, ZŠ 74 %, SŠ 60 %). SŠ se zase vidí jako nejméně úspěšnější v oblasti sociální výchovy, tedy rozvoji mezilidských vztahů, podpoře vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností (MŠ 74 %, ZŠ 68 %, SŠ 81 %).²⁸

²⁴ Str. 10 TZ Podpora vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků v základních a středních školách (ČŠI, 2022)

²⁵ dtto

²⁶ dtto

²⁷ dtto

²⁸ Analýza potřeb na školách v Jihočeském kraji (NPI, 2021)

Naopak jako oblast, kterou se nedaří rozvíjet, vnímají MŠ (29 %) i ZŠ (43 %) nejčastěji růstové myšlení, výchova lídrů (osvojení principů), toto téma rezonuje i u SŠ (31 %), které ale největší problém spatřují v rozvoji podnikavosti (SŠ 35 %, MŠ 27 %, ZŠ 42 %). U MŠ se navíc často vyskytuje téma rozvoje digitálních kompetencí (27 % MŠ), u ZŠ výchovy k dobrovolnictví (30 % ZŠ) u SŠ kritické myšlení a vnímání souvislostí (33 %).

V komplexním rozvoji žáků cítí školy největší limity ve vlivu rodiny a dalších osob v blízkém okolí (MŠ 56 %, ZŠ 70 %, SŠ 63 %), v nedostatečné kapacitě školních psychologů, speciálních pedagogů, sociálních pedagogů a dalších pozic (MŠ 53 %, ZŠ 57 %, 58 %). U SŠ navíc hraje roli nízká motivace samotných žáků (59 %), u ZŠ pro změnu vliv sociálních sítí a médií (54 %).

V posledních letech se mnohé rodiny ocitly v nepříznivé finanční situaci. Mnoho dětí a žáků si nemůže dovolit **stravování** ve školních jídelnách. Tabulky níže uvádějí podíly mateřských, základních a středních škol, které v roce 2022 pravidelně hradily žákům školní obědy a jídlo mimo školní obědy. U školních obědů je Jihočeský kraj lehce pod průměrem ČR, u jídla mimo obědy je překvapivě vyšší než průměr ČR podíl základních škol. Z údajů je patrné, že více než 10 % mateřských škol, minimálně 35 % základních škol a minimálně 4 % středních škol se podílelo na úhradách stravování dětí a žáků.

Tabulka 9 Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (MŠ, ZŠ, SŠ, 2022)

Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (mateřské školy, 2022), Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (základní školy, 2022) a Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (střední školy, 2022) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj ↓	Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (mateřské školy, 2022)	Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (základní školy, 2022)	Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (střední školy, 2022)
Průměr ČR	13,9 %	37,9 %	6,5 %
Jihočeský kraj	10,0 %	35,6 %	4,0 %

Data ukazatelů „Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (mateřské školy, 2022)“, „Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (základní školy, 2022)“, „Podíl škol, které pravidelně hradily žákům školní obědy (střední školy, 2022)“ pochází z projektu TIRDMSMT015 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ zadaného MŠMT. Projekt je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu BETA2. Šetření realizovaly organizace PAQ Research a STEM.

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Tabulka 10 Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (MŠ, ZŠ, SŠ, 2022)

Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (mateřské školy, 2022), Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (základní školy, 2022) a Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (střední školy, 2022) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj ↓	Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (mateřské školy, 2022)	Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (základní školy, 2022)	Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (střední školy, 2022)
Průměr ČR	10,2 %	15,8 %	4,9 %
Jihočeský kraj	10,1 %	18,4 %	1,7 %

Data ukazatelů „Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (mateřské školy, 2022)“, „Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (základní školy, 2022)“, „Podíl škol, které pravidelně hradily žákům jídlo mimo školní obědy (střední školy, 2022)“ pochází z projektu TIRDMSMT015 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ zadaného MŠMT. Projekt je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu BETA2. Šetření realizovaly organizace PAQ Research a STEM.

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Stejně tak se zhoršující finanční situace rodin projevuje v možnosti, resp. nemožnosti **zapojení dětí a žáků do zájmových a volnočasových aktivit**. Tabulky níže uvádějí podíly mateřských, základních a středních škol, které v roce 2022 pravidelně hradily náklady na zájmové vzdělávání a na kroužky mimo školu. Z údajů vyplývá, že minimálně 9 % mateřských škol, více než 20 % základních škol a minimálně 7 % středních škol se podílelo na úhradách volnočasových aktivit dětí a žáků.

Tabulka 11 Podíly škol Jihočeského kraje, které žákům v roce 2022 hradily náklady na zájmové vzdělávání (MŠ, ZŠ, SŠ)

Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (mateřské školy, 2022), Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (základní školy, 2022) a Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (střední školy, 2022) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj ↓	Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (mateřské školy, 2022)	Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (základní školy, 2022)	Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (střední školy, 2022)
Průměr ČR	6,0 %	18,2 %	8,9 %
Jihočeský kraj	9,1 %	21,4 %	7,0 %

Data ukazatelů „Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (mateřské školy, 2022)“, „Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (základní školy, 2022)“, „Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním (střední školy, 2022)“ pochází z projektu TIRDMSMT015 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ zadaného MŠMT. Projekt je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu BETA2. Šetření realizovaly organizace PAQ Research a STEM.

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Tabulka 12 Podíly škol Jihočeského kraje, které žákům v roce 2022 hradily náklady na kroužky mimo školu (MŠ, ZŠ, SŠ)

Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (mateřské školy, 2022), Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (základní školy, 2022) a Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (střední školy, 2022) po krajích, pouze Jihočeský kraj

Kraj ↓	Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (mateřské školy, 2022)	Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (základní školy, 2022)	Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (střední školy, 2022)
Průměr ČR	1,0 %	2,4 %	1,5 %
Jihočeský kraj	0,4 %	2,7 %	2,1 %

Data ukazatelů „Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (mateřské školy, 2022)“, „Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (základní školy, 2022)“, „Podíl škol, které hradily žákům poplatky za kroužky konané mimo školu (střední školy, 2022)“ pochází z projektu TIRDMSMT015 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ zadaného MŠMT. Projekt je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu BETA2. Šetření realizovaly organizace PAQ Research a STEM.

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Jihočeský kraj podporoval prostřednictvím krajských dotačních programů My v tom Jihočechy nenecháme a Pomáháme s kroužky pro jihočeské děti a žáky ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin. V průběhu roku 2023 bylo podpořeno více než 1 000 dětí a žáků.

F. PREVENCE A NÁHRADNÍ VÝCHOVNÁ PÉČE

Prevence a ústavní výchovná péče hrají důležitou roli v ochraně a podpoře dětí a mládeže v České republice. Systém péče o ohrožené děti zahrnuje 3 hlavní skupiny dětí ohrožených tím, že jejich potřeby nejsou naplňovány v dostatečné míře, a to děti ohrožené zanedbáváním či špatným zacházením (týráním či zneužíváním); děti s náročným chováním a děti se zdravotním postižením. Prevence se zaměřuje na identifikaci a omezení rizikových faktorů, které mohou ohrozit vývoj dětí. Náhradní výchovná péče se pak snaží zajistit dítěti podporu v co nejpřirozenějším prostředí uvnitř běžné komunity.

Ústavní a ochrannou výchovu v JČK zajišťuje kromě soustavy devíti dětských domovů (z toho je 7 zřizovaných krajem, 1 zřizovaný MŠMT a 1 zařízení je soukromé) i Diagnostický ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Homole a Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna Jindřichův Hradec.

Všechny **dětské domovy** zřizované krajem jsou v současné době plné (celková kapacita 274 dětí v 34 rodinných skupinách), přičemž každodenní poptávka po volných kapacitách ze strany OSPOD z celé České republiky je velmi vysoká, což vytváří tlak na všechny účastníky systému. Všechny dětské domovy zřizované Jihočeským krajem jsou technicky dobře zajištěné a prošly přestavbou z internátního typu na více či méně samostatné rodinné skupiny. Přes veškerou snahu vedení i zaměstnanců se ve stávajících budovách nedaří zajistit dostatečně individuální péči všem dětem dle jejich potřeb. Proto dalším krokem, který povede ke zkvalitnění péče o děti v dětských domovech, bude postupná a transformace části dětských domovů zřizovaných Jihočeským krajem.

Tabulka 13 Počty dětí, pracovníků a kapacity DD k 31. 1. 2023

Dětské domovy v Jihočeském kraji	Kapacita lůžek	Počet dětí	Z toho dětí s vých. pr. a záv. psychiat. diag.	Počet RS	Počet pedagog. pracovníků	Počet nepedagog. pracovníků	Sociální/zdravotní pracovník	Škola
Boršov nad Vltavou	32	32	5	4	14	7,00	1/0	ne
Zvíkovské Podhradí	24	21	1	3	14	4,40	1/0	ne
Horní Planá	56	50	9	7	25	12,80	1/1	ano
Písek	40	37	3	5	18	15,90	1/0	ano
Žichovec	32	32	2	4	14	8,40	1/0	ne
Volyně	40	40	4	5	23	9,40	1/0	ano
Radenín	50	47	9	6	27	9,40	1/1	ano
Celkem	274	259	33	34	135	67,30	7/2	4

Zdroj: Agregované údaje ze školních matrik a dokumentace škol

V souvislosti s reformou psychiatrické péče v ČR a současným nárůstem psychických a psychiatrických problémů u dětí vyvstává problém s dostupností psychologické a psychiatrické péče včetně nedostatku lůžkových kapacit. Tento problém se přelévá do dalších oblastí vzdělávání, v první řadě se projevuje ve školách, které čím dál častěji řeší problémy s dětmi, které v případě absence školního psychologa řeší jen velmi obtížně (např. sebepoškozování). Nedostatkovou péči klinických psychologů do určité míry supluje školská poradenská zařízení, na která je tímto vytvářen velký kapacitní tlak.

V současné době je často zmiňovaným problémem ústavní výchovy skutečnost, že v DD se dramaticky navyšuje počet dětí, které do tohoto typu zařízení nepatří. Dle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, je účelem DD zajišťovat **péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování**. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova a mohou zde být umístovány děti ve věku zpravidla od 3 do nejvýše 18 let. Dětem, které **mají závažné poruchy chování** nebo které **pro svou** přechodnou nebo trvalou **duševní poruchu vyžadují výchovně léčebnou péči, a dětem s uloženou ochrannou výchovou**, zřizuje **MŠMT dětské domovy se školou**. V rámci Jihočeského kraje je zřízen MŠMT jeden dětský domov se školou (DDŠ), který sídlí v Šindlových Dvorech; jeho kapacita je 16 chlapců a 8 dívek, což kapacitně dlouhodobě nestačí.

Narůstá počet dětí s problémy, které soudy nemají kam umístit a které proto končí v DD, byť na to nejsou tato zařízení připravena ani personálně vybavena. Přičemž DD nemá možnost odmítnout žádné dítě. O umístění dítěte do konkrétního zařízení pro výkon ústavní výchovy dětského domova vždy rozhoduje soud na návrh OSPOD (§ 971 zákona č. 89/2012 Občanský zákoník). Pokud je následně nutné přemístit dítě do jiného zařízení (diagnostický ústav, dětský domov se školou) dochází k dalším soudním řízením a děti na umístění čekají i několik měsíců.

Nedostatek volných kapacit DDŠ zřizovaných MŠMT je celorepublikový problém a dlouhodobě není systémově řešen. Přesunem rodinných skupin do běžné zástavby by mohlo dojít k vytržení dětí z prostředí, kde na ně negativně působí vysoká koncentrace dětí s různými problémy.

V průměru se **jedná zhruba o 10–20 % dětí**, které jsou umístěny v některém z dětských domovů Jihočeského kraje a **které by měly být umístěny do jiného typu zařízení, nejčastěji DDŠ**. U některých z těchto 10–20 % se dá předpokládat, že v případě malého rodinného kolektivu bez škodlivého vlivu ostatních budou v samostatných rodinných skupinách fungovat dobře, u některých je předpoklad, že pro ně samostatné bydlení v komunitě není vhodným řešením.

V jižní části kraje takové děti soudy nejčastěji umísťují do DD v Horní Plané, v severní části kraje pak často do DD Radenín. Jedná se o kapacitně největší zařízení, která díky tomu, že mají velkou budovu, kde se koncentruje hodně dětí, a tudíž i vychovatelů a dalšího personálu, jsou schopna excesy takovýchto dětí alespoň částečně zvládat. Ovšem vždy se tak děje na úkor dětí ostatních, které mohou v takovémto prostředí cítit strach ze svých spolučovanců a nedostatek pozornosti od vychovatelů. Ti často spíše hlídají ty „rizikové“ děti místo toho, aby měli čas věnovat se všem „svým“ dětem. Vysoká koncentrace dětí s psychiatrickými poruchami, závažnými poruchami chování apod. hrubě narušuje chod rodinných skupin. Negativní vzorce chování se zde rychle šíří. Přestože se jedná o velká zařízení s dostatkem prostoru, mohou zde děti cítit nedostatek soukromí a vysokou míru organizovanosti a dohledu.

Zahájením transformace dětských domovů (dále jen DD) Jihočeský kraj aktivně přistoupí k naplňování strategických a legislativních dokumentů v oblasti péče o ohrožené děti na národní i mezinárodní úrovni a současně zareaguje na poznatky z praxe a moderní přístupy k péči o odebrané děti. Zařadí se tím do společnosti jiných krajů, které se změnami v přístupu k ústavní výchově již započaly (např. Pardubický kraj). Jedná se o postupné kroky, prostřednictvím kterých může Jihočeský kraj ze své úrovně reálně ovlivnit život dětí v ústavní výchově na svém území.

Transformace DD by mohla s řešením tohoto palčivého problému pomoci, kraj by mohl začlenit jednotlivé skupiny více do běžných komunit a zvýšit tak jejich samostatnost, následně uvolněnou kapacitu nabídnout MŠMT k navýšení kapacit stávající DDŠ. Jinak bude muset kraj i nadále co nejlépe suplovat zařízení, která zde kapacitně chybí, tzn. DDŠ. V Horní Plané a Radeníně by se v takovém případě dál koncentrovaly děti se závažnými poruchami chování a psychiatrickými diagnózami. Vzhledem k tomu, že se ale jedná o DD, a nikoliv DDŠ, bude nutné tato zařízení personálně posílit (etoped, psycholog, asistent pedagoga) a i tak se nebude jednat o vhodné řešení problému.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy popsalo v Národní strategii **primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2019–2027** problematiku primární prevence ve školách a školských zařízeních. Konkrétní formy rizikového chování a prevence jim věnovaná jsou blíže popsány v metodických doporučeních ministerstva. Stěžejním partnerem ve školách při preventivních aktivitách či v případě řešení rizikového chování jsou školní metodici prevence, kteří zde působí podle § 7 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských pracovištích. Vyhláška zároveň definuje činnost školního poradenského pracoviště včetně pozic, které na tomto pracovišti působí. Zároveň definuje standardní činnosti školního metodika prevence.²⁹

Dle Tematické zprávy ČŠI většina škol (ZŠ a SŠ) naplňuje formální požadavky v oblasti prevence rizikového chování, tj. má zpracovaný preventivní program, obsazenu pozici školního metodika prevence a tuto problematiku má obsazenu ve strategických dokumentech školy. Dle této zprávy pouze 49 % metodiků na ZŠ a 66 % metodiků prevence na SŠ absolvovalo kvalifikační studium pro školní metodiky prevence. Ve většině případů je tato pozice kumulována s dalšími odbornými pozicemi ve škole – např. s třídním učitelem, výchovným poradcem, ředitelem školy, zástupcem ředitele školy apod. Jihočeský kraj patří ke krajům, kde můžeme najít menší podíl škol, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost školního metodika prevence.

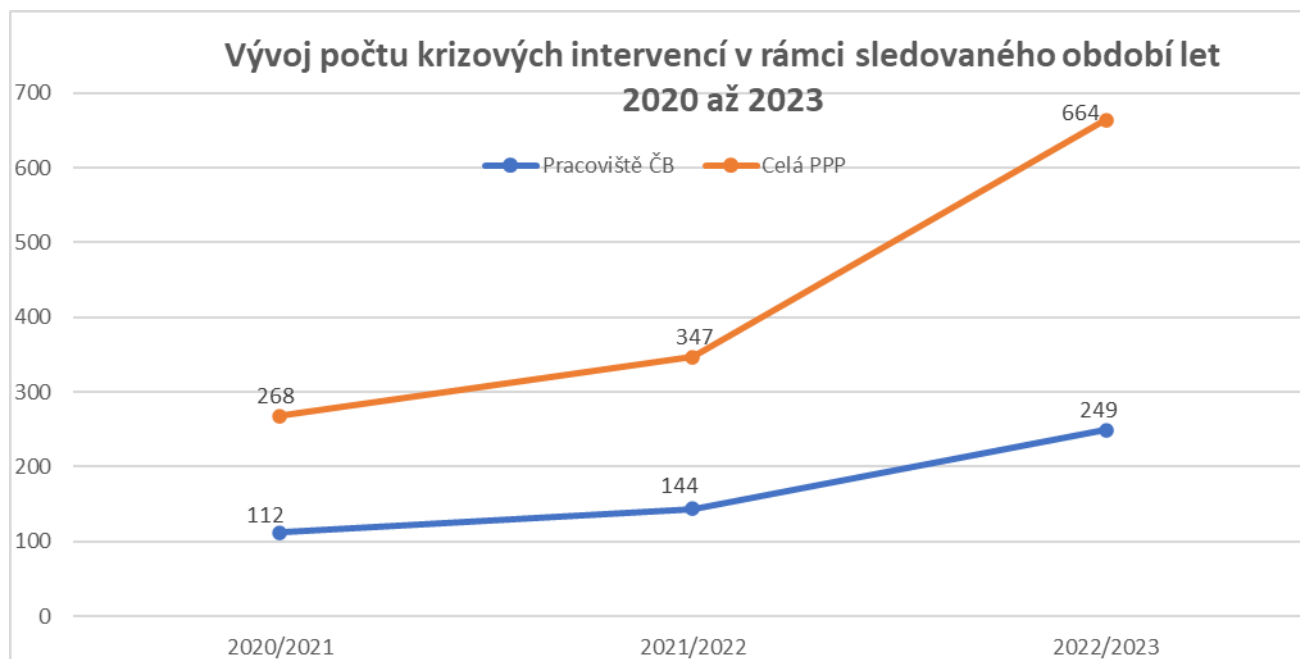
V posledních třech letech byla alespoň jednou mezi žáky řešena šikana v 57 % základních (dále i „ZŠ“) a 63 % středních škol (dále i „SŠ“). V případně základních škol se ve srovnání se zjišťováním z roku 2015/2016 jedná o nárůst o 10 p. b., u středních škol o necelé 3 p. b. Za vyšším podílem škol nemusí stát jen nárůst počtu případů šikany, ale i větší schopnost škol agresivní chování identifikovat, řešit a tím pádem i vykazovat. K nejčastějším formám šikany mezi žáky se řadí verbální šikana a kyberšikana (častěji na SŠ než na ZŠ). Již v menší míře bylo na školách v rámci šikany řešeno ničení nebo krádež

²⁹ TZ Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol se zaměřením na oblast kyberšikany, ČŠI, 2023

cizího majetku, fyzické napadení nebo pasivní agrese. Kromě šikany mezi žáky byla na školách řešena i šikana žáka vůči učiteli, na ZŠ i SŠ se jedná o 7 % škol. Žáci nejčastěji napadají učitele verbálně, v kyberprostoru nebo volí pasivní prostředky, jako je ignorování. Ve srovnání s rokem 2015/2016, kdy byla evidována jen v jednotkách případů, došlo k nárůstu, za kterým může být větší pozornost, jež školy problematice věnují.³⁰

Z údajů Pedagogicko-psychologické poradny v Českých Budějovicích vyplývá, že v průběhu tří let významně narostl počet krizových intervencí, které PPP řešila: z 267 ve školním roce 2020/2021 na 664 ve školním roce 2022/2023, tedy téměř 2,5krát.

Graf 3 Vývoj počtu krizových intervencí v rámci sledovaného období let 202 až 2023

Zdroj: Vlastní data Pedagogicko-psychologické poradny České Budějovice

³⁰ TZ Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol se zaměřením na oblast kyberšikany, ČŠI, 2023

G. INOVACE VE VZDĚLÁVÁNÍ, SYSTÉMOVÁ PODPORA A ŘÍZENÍ ŠKOL

Od ledna 2020 byl spuštěn nový systém financování regionálního školství, kterému předcházela masivní vzdělávací kampaň zaměřená nejen na ředitele škol, ale i na úředníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů. Účelem změny financování regionálního školství u krajských, obecních a svazkových škol bylo především otevření prostoru pro zvýšení kvality poskytovaného vzdělávání, posílení některých oblastí (nepedagogická práce, překryvy učitelů v mateřských školách, vyšší míra dělení hodin na základních a středních školách) a odstranění mezikrajových rozdílů.

Ukazuje se, že některým ředitelům a učitelům škol na všech stupních vzdělávání chybí větší opora ze strany zřizovatelů škol (např. pro další vzdělávání, pro řešení problémů zejména ve strukturálně postižených regionech atd). Řešením může být např. lepší spolupráce obcí a koordinace ze strany krajů či nabízení dalších forem podpory školám, zejména u nepedagogických činností.

V oblasti poskytování metodické podpory ředitelům i dalším členům vedení škol a zřizovatelům škol při plnění jejich zřizovatelské role se stal výrazným prvkem Střední článek podpory pilotovaný v regionech Semily a Svitavy (2021–2023). Od ledna 2023 se připojil k pilotáži i Karlovarský kraj. Střední článek se podílel také na zajištění telefonické linky pomoci v souvislosti s pandemií covid-19 v oblasti školství a informační linky k Ukrajině. Pro rozšíření podpory vedení škol a zřizovatelů středního článku na území celé České republiky připravilo MŠMT individuální projekt systémový z OP JAK.

MŠMT v roce 2022 vytvořilo model systémového ukotvení pozic speciálních pedagogů a školních psychologů tak, aby alespoň na částečný úvazek mohli působit v každé základní škole v ČR. Model bude do roku 2024 financován a ověřován prostřednictvím šablon z OP JAK.

V roce 2020 MŠMT spustilo metodický portál Edu.cz, který se osvědčil zejména při zajištění podpory školám a školským zařízením v období pandemie covid-19 i v souvislosti s migrací z Ukrajiny. Současně probíhala tvorba funkčního prostředí eEDU a nová elektronizace vybraných registrů (rejstřík škol a školských zařízení, registr školských právnických osob a registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů).

V předcházejících letech se pro rozvoj komunikace a spolupráce osvědčila setkávání nejrůznějších platforem sloužících k síťování škol, školských zařízení a dalších aktérů ve vzdělávání a také jako možnost výměny zkušeností, která je pro rozvoj inovací ve vzdělávání nezbytná. Platformy se setkávaly v rámci projektu KAP, jednalo se o pracovní týmy s různým tematickým zaměřením, dále Pracovní skupina Vzdělávání, odborné pedagogické platformy.

H. VZDĚLÁVÁNÍ V CELOŽIVOTNÍ PERSPEKTIVĚ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY

Základní umělecké vzdělávání je v JČK rovnoměrně rozmístěno, a tudíž je dobře dostupné většině žáků, kteří o něj mají zájem, nevyjímaje ani děti ze sociálně slabších rodin. V rejstříku škol a školských zařízení je v JČK zařazeno 41 ZUŠ, z toho je 22 škol zřizovaných krajem, 9 škol zřizovaných obcemi, 9 škol zřizovaných soukromými subjekty a 1 škola církevní. Ve školním roce 2023/2024 navštěvuje ZUŠ celkem 14 965 žáků. Ve školním roce 2023/2024 tvořila kapacita jihočeských ZUŠ celkem 17 % z populace ve věku 6–18 let. Celková kapacita základních uměleckých škol je 15 606 míst, je využita téměř na 96 %.

Pedagogická práce v základním uměleckém školství je financována prostřednictvím oborových normativů na žáka stanovených centrálně MŠMT.

V zájmu žáků o umělecké obory dlouhodobě výrazně převažuje hudební obor – individuální výuka, poté výtvarný obor, taneční obor, literárně-dramatický obor a kolektivní výuka hudebního oboru.

JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

S výukou cizího jazyka mají děti možnost setkat se již v předškolním věku v rámci výuky v mateřské škole. Některé mateřské školy nabízejí výuku základů cizího jazyka, avšak tato výuka zpravidla nemá další návaznost na základních školách. Cizí jazyk je na základních školách povinně vyučován od 3. do 9. ročníku, i když některé školy začínají s přípravou na jazykové vzdělávání již od 1. třídy. Nejpozději v 8. ročníku základní školy se žáci setkávají s povinnou výukou druhého cizího jazyka.

Ve středních školách v JČK je vyučován převážně anglický jazyk – 95 % žáků, dále německý jazyk – 51 % žáků, španělský jazyk – 5,5 % žáků, francouzský jazyk – 2,5 % žáků, latinský jazyk – 2,3 % žáků, ruský jazyk – 1,7 % žáků a italský jazyk – 0,1 % žáků.

Ke zvýšení úrovně výuky cizích jazyků na školách přispěla realizace projektů v rámci programů Erasmus+, programů přeshraniční spolupráce s Bavorskem a Rakouskem, Dispozičního fondu, Fondu malých projektů atd. Řada škol realizuje jazykové pobyty nebo zahraniční stáže s pomocí svých partnerských škol v zahraničí nebo jiných subjektů.

K rozvoji jazykových kompetencí žáků napomáhají kromě výuky předmětů v cizím jazyce, také Britské a Goethe centrum, obě při Jihočeské univerzitě. Výuka předmětů v cizím jazyce probíhá jednak na dvojjazyčných školách (GY PdC, Tábor a Biskupském GY J. N. Neumanna, ČB), jednak na školách, kde je zařazena výuka některých předmětů v cizím jazyce – GY, Písek ve francouzském jazyce, GY ČK v anglickém jazyce a Biskupské GY J. N. Neumanna v anglickém a německém jazyce.

Jazykové vzdělávání v jednoletých kurzech cizích jazyků v denním studiu realizovaly kromě jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky (JŠ s právem SJZ) také soukromé JŠ splňující podmínky pro zápis do přílohy vyhlášky o dalším studiu. Ve školním roce 2023/2024 bylo v rejstříku škol a školských zařízení zapsáno 9 JŠ s právem SJZ, které poskytovaly výuku cizích jazyků podle § 110 školského zákona a vyhlášky o JŠ s právem SJZ.

Školy a školská zařízení, jejichž zřizovatelem je Jihočeský kraj, spolupracují dlouhodobě především se sousedními státy, a to se Spolkovou republikou Německo, resp. vládním obvodem Dolní Bavorsko, a se dvěma spolkovými zeměmi Rakouské republiky, Horní a Dolní Rakousko. Hospodářský a sociální rozvoj v Německu, Rakousku a Čechách již řadu let není vymezen hranicemi a přeshraniční regiony se navzájem přiblížily a začaly spolupracovat na projektech v oblasti hospodářství, sociální sféry a vzdělávání. Úzká spolupráce Jihočeského kraje v oblasti školství je realizována především s těmito regiony. Podporu společných příhraničních aktivit v tomto prostoru nabízí také Evropský region Dunaj – Vltava vzniklý v roce 2012. Jde o společenství 7 regionů 3 zemí, jež pracují na společných projektech v oblasti vzdělávání, turismu, dopravy a hospodářství. Nejpočetnější kontakty se zahraničními institucemi probíhají v rámci EU, spolupráce škol se však zaměřuje také na nečlenské státy EU, jakými jsou Norsko, Turecko, USA a další.

Důležitými zdroji pro financování škol a školských zařízení v oblasti zahraniční spolupráce jsou mj. mezinárodní programy EU a programy přeshraniční spolupráce. Ve školním roce 2022/2023 se v JČK zúčastnilo nějaké formy zahraniční spolupráce více než 30 škol. Jednalo se o výměnné a studijní pobyty žáků a pedagogů, stáže, exkurze apod.

Finanční podporu spolupráce s rakouskými partnery umožňuje školám např. Program spolupráce INTERREG V-A Rakousko – ČR 2014–2020, který je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Díky tomuto programu se např. realizoval projekt Utváření profesní flexibility v oblasti ekonomiky pomocí cvičné firmy na VOŠ, SŠ, COP, Sezimovo Ústí nebo projekt 30 let partnerství škol ve svobodné Evropě na Gymnáziu V. Nováka, Jindřichův Hradec. V dalším programovém období byl dne 31. 3. 2023 otevřen přeshraniční program Interreg Rakousko – Česko 2021–2027 pro příjem žádostí, jehož alokace činí téměř 87 milionů EUR. V rámci KA 1 bylo v roce 2023 podáno 32 žádostí, schváleno bylo 19 žádostí. V rámci KA 2 bylo podáno 6 žádostí, schváleny byly 2 žádosti.

Dalším zdrojem finanční pomoci je Program přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Bavorsko 2014–2020. V září 2022 byl zahájen příjem žádostí v programu INTERREG Bavorsko – Česko 2021–2027, který během sedmi let poskytne téměř 100 milionů EUR. Euregio Bayerischer Wald – Böhmerwald – Unterer Inn koordinuje projekt Gastschuljahr, do kterého jsou zapojena některá jihočeská gymnázia, jejichž žáci a žákyně mají možnost studovat jeden školní rok na vybraném bavorském gymnáziu. Projektu se účastní např. Gymnázium Prachatice, Gymnázium J. V. Jirsíka ČB, Gymnázium Vimperk.

Školy se často zapojují do aktivit a akcí vyhlašovaných Domem zahraniční spolupráce, který v rámci vzdělávacího programu Erasmus+ umožňuje školám všech typů spolupráci se státy EU a členskými státy Evropského hospodářského prostoru. Celkem bylo v roce 2023 v rámci tohoto programu realizováno 31 projektů s celkovým příspěvkem 1 659 288 EUR. Školy rovněž spolupracují se zahraničím v rámci projektů eTwinning nebo další operační programů.

OŠMT také pravidelně upozorňuje školy zřizované Jihočeským krajem na nové možnosti projektové spolupráce v rámci EU i mimo EU a vyhledává na základě svých zahraničních kontaktů zájemcům o spolupráci adekvátní partnery.

ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Zájmové vzdělávání hraje důležitou roli v osobním rozvoji a obohacuje život jednotlivců mimo formální školní kontext. Od formálního vzdělávání se odlišuje několika klíčovými prvky: dobrovolnost, neformálnost, flexibilita, zaměření na zájmy, praktický přístup, různorodost forem, inovativní a kreativní přístup, společenský aspekt, celoživotní učení. Zájmové vzdělávání probíhá ve školských zařízeních - střediska volného času (domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností), školní kluby a školní družiny.

Domy dětí a mládeže

Domy dětí a mládeže v JČK nabízejí velké množství volnočasových programů, které dávají dětem, dospělým i seniorům hodně příležitostí k tomu, aby mohli smysluplně a aktivně trávit volný čas. Domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností neposkytují žádný stupeň vzdělání, ale pomáhají předcházet sociálně-patologickým jevům ve společnosti, pozitivně socializují mladého člověka, utvářejí osobnost. Ve školním roce 2023/2024 působí na území JČK 11 domů dětí a mládeže (DDM), z toho Jihočeský kraj zřizoval 8 DDM: České Budějovice, Český Krumlov (odloučené pracoviště Kaplice), Písek (odloučené pracoviště Milevsko), Strakonice (odloučené pracoviště Vodňany), Jindřichův Hradec (odloučená pracoviště Dačice a Třeboň), Prachatice (odloučená pracoviště Vimperk, Volary, Netolice a CEV Dřípatka), Tábor (odloučená pracoviště Veselí nad Lužnicí a Soběslav) a Blatná. Kromě vyjmenovaných DDM zřizovaných Jihočeským krajem měly děti i mládež možnost zapojit se do práce DDM v Týně nad Vltavou (zřizovatel obec), v Salesiánském středisku mládeže v Českých Budějovicích a na Biskupském gymnáziu J. V. Neumanna a Církevní ZŠ v Českých Budějovicích (zřizovatel církve). Řadu volnočasových aktivit nabízela i stanice zájmových činností – Dětské centrum Arpida v Českých Budějovicích (soukromý subjekt). Ve školním roce 2023/2024 se zapojilo do pravidelných činností DDM JČK 12 054 účastníků.

DDM jsou financovány vícezdrojově. Příspěvky od zřizovatele, úplata za vzdělávání, státní rozpočet, sponzoring a fondy EU. Pravidla pro financování středisek volného času ze státního rozpočtu se od ledna 2023 změnilo. Ve střediscích volného času se financování odvíjí od počtu přihlášených účastníků do pravidelných kroužků či na tábory.

Školní družiny a školní kluby

Poskytují bezpečné a podpůrné prostředí pro děti po ukončení školního dne, zatímco rodiče ještě pracují. Poskytují prostředí, kde si žáci mohou odpočinout, relaxovat a také získat pomoc s domácími úkoly nebo učením. Nabízí různé aktivity a programy, které rozvíjejí dovednosti, jako jsou komunikační schopnosti, týmová spolupráce a řešení problémů. Nabízí širokou škálu aktivit, včetně sportu, uměleckých projektů, her a dalších, aby pokryla různé zájmy studentů. Záleží

na konkrétní škole a komunitě, jaké aktivity a cíle budou prioritou pro školní družinu a klub. Tyto organizace hrají klíčovou roli v podpoře studentského rozvoje mimo standardní učební hodiny a mohou vytvářet nezapomenutelné zážitky a dovednosti, které si žáci budou s sebou ponést po celý život.

Na území JČK je ve šk. roce 2023/2024 264 školních družin, do kterých dochází celkem 21 779 žáků a 46 školních klubů, do kterých dochází celkem 1 452 žáků. Převážná většina školních družin a školních klubů je zřizována obcemi, protože jsou součástí základních škol. U těchto školských zařízení zřizovaných obcemi nemá kraj zásadní vliv na jejich zřizování či rušení.

DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Celoživotní vzdělávání se stává nevyhnutelným požadavkem na jedince v dynamicky se měnícím světě. Další vzdělávání představuje způsob pro vyrovnání současných a budoucích společenských, ekonomických a environmentálních změn včetně transformace profesí. Proto je podstatné člověku umožnit kdykoliv do systému učení znovu vstoupit.

Na základě dotazníkového šetření pro SŠ a VOŠ bylo zjištěno, že více než dvě pětiny škol v Jihočeském kraji realizují další vzdělávání pedagogů a více než třetina škol organizuje zájmové vzdělávání pro veřejnost. V této oblasti se školy zaměřují především na další vzdělávání pedagogů (44 %), v rámci typů škol dosahuje největší důležitosti u gymnázií, kdy se jim věnuje 50 % gymnázií, 48 % SOU a 46 % SOŠ. SOU se dále orientují na přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (42 %), SOŠ zase na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (44 %). Dále školy organizují vzdělávací programy pro veřejnost (35 %), do této činnosti se nově zapojují také gymnázia, lycea a konzervatoře.³¹

V rámci spolupráce pedagogických pracovníků a rozvoje dalšího vzdělávání byla nejčastěji volena tvorba, revize, inovace, aktualizace obsahu programů dalšího vzdělávání ve spolupráci se zaměstnavateli (9 %). Zároveň školy vidí potřebu ve školení pro koordinátora a tým v oblasti vzdělávání dospělých (marketing, NSK, zákon č. 179/2006 Sb., problematika výběrových řízení apod.; 13 %).³²

Školy v této oblasti narážejí na malý zájem dospělých o další vzdělávání (53 %), nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zajišťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (45 %), více než třetina škol poukazuje na administrativu spojenou se získáním akreditace, zapojuje se málo odborníků z mimoškolního prostředí. Školy mají zájem o přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (48 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (42 %). Více než třetina škol by ocenila zlepšení ICT a stáže lektorů a pracovníků školy ve firmách. SOU by nejvíce ocenila zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. SOŠ by nejčastěji potřebovaly zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Také gymnázia by nejčastěji ocenila přípravu pedagogických pracovníků a vysoký podíl gymnázií se vyslovil také pro zlepšení ICT školy.³³

³¹ Str. 55–59 Analýzy potřeb na školách v Jihočeském kraji (NPI, 2021)

³² Str. 55–59 dtto

³³ Str. 59–64 dtto

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ

Kariérové poradenství a digitální vzdělávání

Ve školství se kariérové poradenství provádí formou individuálních nebo skupinových konzultací, testování, poskytování informačních materiálů, realizací workshopů, exkurzí nebo stáží. Jihočeský kraj je jedním z předních regionů v České republice, který podporuje kvalitu a dostupnost kariérového poradenství pro všechny úrovně vzdělání. Kraj spolupracuje s Jihočeskou hospodářskou komorou (JHK), která nabízí odborné školení, metodickou pomoc a zprostředkování kontaktů s potenciálními zaměstnavateli pro výchovné a kariérové poradce. Tímto způsobem se zvyšuje efektivita a relevance kariérového poradenství pro potřeby současného i budoucího trhu práce.

Dominantní v rámci podpory sledovaných oblastí je personální podpora, v níž se školy zaměřují na vytvoření týmu, který by spolupracoval na rozvoji kariérového poradenství (44 %) a dále na zajištění kariérového poradce (21 %) a výchovného poradce (16 %). Dále školy často volily rozvoj kariérového poradenství nad rámec výuky a spolupráci pedagogických pracovníků. Aktivitou s největším zastoupením (32 %), která souvisí s rozvojem kariérového poradenství nad rámec výuky, je práce s žáky oborů s vysokým podílem předčasných odchodů ze vzdělávání (konzultace, doučování, zlepšování dovedností, spolupráce s rodinou). Školy relativně často rozvíjí individuální poradenství (diagnostika, informace, kariérová orientace, sebereflexe, plánování a rozhodování, 23 %). Nejdůležitější mezi aktivitami souvisejícími s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením kariérového poradenství je kariérová orientace žáků (21 %) a prevence předčasných odchodů a monitoring a identifikace žáků (17 %). V JČK jsou v rámci aktivit souvisejících s rozvojem kariérového poradenství ve výuce nejvíce žádané exkurze na technická pracoviště v ČR i zahraničí (školy, zaměstnavatelé, výzkumná centra aj.).³⁴

Z dat Analýzy potřeb na školách v Jihočeském kraji dále vyplývá, že v aktivitách souvisejících s rozvojem a školením pedagogických pracovníků se školy v JČK dále významně zabývají vzděláváním pedagogických pracovníků v kariérovém poradenství (35 %). Školy se potýkají s malým zájmem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (52 %), s nízkými časovými dotacemi poradců pro poskytování služeb kariérového poradenství (41 %), nezájmem zaměstnavatelů (33 %) a nedostatkem finančních prostředků pro zajištění kariérového poradenství (31 %).³⁵

V porovnání s ostatními kraji zaznamenal JČK jeden z nejvyšších podílů škol (88 %) u opatření pro spolupráci se zaměstnavateli, personalisty a odborníky. Naopak nejméně škol akcentovalo potřebu vzdělávání v kariérovém poradenství (44 %)³⁶, což zřejmě také souvisí s nabídkou kurzů v rámci realizovaných projektů IKAP a možností využití šablon: šablonu Kariérový poradce si v Jihočeském kraji zvolilo 24 základních a 42 středních škol.

V projektu Implementace krajského akčního plánu I vzniklo Asistenční centrum Impuls pro kariéru a praxi, které ve své činnosti pokračuje i po ukončení projektu IKAP III. Díky těmto projektům a nabídce šablon se zvýšil podíl škol, které průběžně vzdělávají pedagogy v oblasti kariérového poradenství, poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky. Podporu kariérového poradenství identifikoval Jihočeský kraj v rámci projektu KAP jako jednu z priorit, v navazujícím implementačním projektu I-KAP III byly realizovány aktivity, jejichž cílem bylo zajištění funkčního systému kariérového poradenství na školách, který obsáhne jak informační a vzdělávací, tak poradenskou oblast kariérového poradenství včetně poskytnutí aplikace pro zájmové testování žáků a mentoring pro kariérové poradce. V letech 2021 až 2023 se tak uskutečnilo 528 workshopů pro žáky základních a středních škol, 5 setkání odborné platformy a rovněž individuální poradenství kariérovým a výchovným poradcům přímo na ZŠ formou osobních konzultací nad rámec běžné výuky.

V následujících grafech jsou uvedeny průměrné podíly žáků, kteří v období 2019/20–2022/23 nedokončili základní vzdělání, resp. podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku dříve než v 9. ročníku ze všech žáků, kteří v daném roce

³⁴ Str. 14–18 Analýzy potřeb na školách v Jihočeském kraji (NPI, 2021)

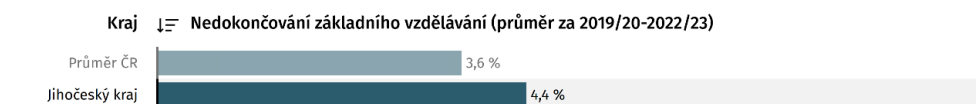
³⁵ Str. 14–18 dtto

³⁶ Str. 28 Analýzy potřeb na školách III. vlna – mezikrajová komparační studie (NPI, 2021)

ukončili povinnou školní docházku. Data jsou uváděna za Jihočeský kraj celkově a podle jednotlivých ORP. Z grafů vyplývá, že Jihočeský kraj je jako celek o 0,8 p. b. nad průměrem ČR, což je 14 ze 17 ORP.

Graf 4 Podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku dříve než v 9. ročníku ze všech žáků, kteří v daném roce ukončili povinnou školní docházku

Nedokončování základního vzdělávání (průměr za 2019/20-2022/23) po krajích, pouze Jihočeský kraj

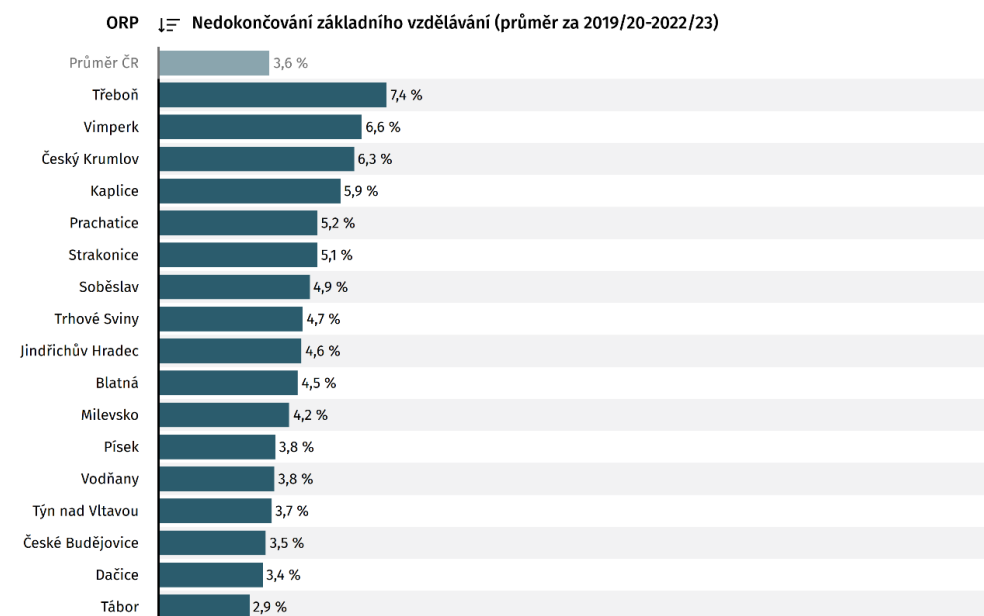

Zdroj dat: MŠMT

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Graf 5 Podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku dříve než v 9. ročníku ze všech žáků, kteří v daném roce ukončili povinnou školní docházku, jednotlivá ORP

Nedokončování základního vzdělávání (průměr za 2019/20-2022/23) po ORP, pouze Jihočeský kraj

Zdroj dat: MŠMT

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

DIGITÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Vzhledem k postupující digitalizaci a robotizaci odvětví urychlené pandemií covid-19 se jedním ze zásadních celosvětových trendů stala digitalizace vzdělávání a rozličné formy on-line vzdělávání a zvýšená potřeba přístupu k digitálním zařízením, internetu i potřeba osvojit si dovednosti spojené s používáním digitálních zařízení. Tento trend bude i nadále pokračovat. Zároveň je však třeba se vyrovnávat s problémem s tím spojeným, tzv. digitální propastí – tedy znevýhodněním pro ty, kteří nemají k digitálním technologiím přístup nebo nemají kompetence k jejich využívání. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zdůrazňuje v nadcházejícím období nutnost investovat do účinných politik v oblasti vzdělávání a dovedností se zvláštním zaměřením na zvyšování kvalifikace, na rekvalifikaci a také na prohlubování digitálních dovedností. Zároveň je nutné adekvátně reagovat na priority a cíle na evropské úrovni v kontextu jejich naplňování členskými státy (viz Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027, Evropská digitální dekáda), a to i ve vazbě na usnesení Evropského parlamentu o utváření politiky digitálního vzdělávání. Nutnou podmínkou je

zajištění univerzálního přístupu k digitálním technologiím, celoživotní vzdělávání v této oblasti a řešení digitálních nerovností.

S nárůstem využívání digitálních nástrojů souvisí i zvýšený zájem o oblast umělé inteligence a strojového učení a rozvoj algoritmů schopných vyznat se v narůstajícím množství dat (tzv. big data). Jejich využití ve vzdělávání bychom mohli vidět jako jeden z možných dalších trendů. Umělá inteligence už nyní ovlivňuje celou řadu oblastí a automatizuje procesy. V blízké budoucnosti je možné očekávat další nárůst schopností umělé inteligence a její rostoucí vliv na celou řadu odvětví. To ovlivní především potřebné dovednosti a kompetence nutné k uplatnění se na pracovním trhu. Umělá inteligence bude též vstupovat do oblasti vzdělávání, kde má potenciál pomáhat pedagogům s individualizací výuky, přípravou materiálů, vyhodnocováním testů a celou řadou dalších úkolů. Zásadní bude rozvoj umělé inteligence důsledně sledovat a aplikovat její prakticky ve vzdělávání tam, kde může sloužit jako podpora pro pedagogy i žáky (UNESCO, 2020).³⁷ Stejně jako v jiných odvětvích je třeba přistupovat k umělé inteligenci obezřetně a důsledně vyhodnocovat její dopady na společnost a případný vznik nových nerovností. Stejně jako u digitálních technologií je třeba dbát na to, aby umělá inteligence nerovnosti ve společnosti dále neprohlubovala a aby k ní měli přístup všichni občané. Zároveň bude třeba dbát na etický rozměr umělé inteligence obecně. V oblasti výzkumu a vývoje je třeba tuto technologii akcentovat, především pro její potenciál zcela transformovat ekonomiku, ale i další oblasti života.

K tomu, abychom dokázali plně využít pomoci digitálních technologií, potřebujeme dostatečnou úroveň digitálních kompetencí. Digitální kompetence patří mezi klíčové kompetence a jsou dnes nutnou podmínkou poznávání vůbec. Jejich rozvoj a využívání by tedy mělo být běžnou součástí výuky. Informace k úrovni některých digitálních kompetencí žáků a studentů jsou uvedeny v tiskové zprávě České společnosti pro kybernetiku a informatiku.³⁸

- 60 % absolventů českých středních škol neumí efektivně pracovat s textovými dokumenty,
- 45 % netuší, jak pracovat s daty v jednoduchých databázích a jak z nich dostat potřebné informace,
- 42 % mladých lidí nemá ponětí, k čemu by se mohla hodit technologie hromadné korespondence,
- 39 % neumí nastavit požadovanou oblast tisku při tisku tabulek,
- 37 % v podstatě nedokáže smysluplně používat tabulkové procesory (což je aktuálně jedna z nejžádanějších digitálních kompetencí na světě),
- 31 % nedokáže nastavit nebo bezpečně používat webový prohlížeč,
- 28 % mladých lidí neví, jak správně naložit s nakaženými nebo podezřelými soubory,
- 25 % absolventů škol podceňuje bezpečnostní pravidla pro připojování do počítačových sítí,
- 21 % neumí produktivně pracovat s elektronickou poštou, zejména v prostředí plnohodnotných poštovních klientů,
- 16 % mladých uživatelů digitálních technologií buď špatně nebo vůbec nezalohuje své dokumenty a svá data,
- 7 % nedodrжуje elementární bezpečnostní pravidla pro tvorbu a používání hesel.

Oblast digitálních kompetencí je široká – zahrnuje informační a datovou gramotnost, komunikaci a spolupráci, mediální gramotnost, tvorbu digitálního obsahu (včetně programování), bezpečnost (včetně schopnosti snadno se pohybovat v digitálním prostředí a kompetencí souvisejících s kybernetickou bezpečností), otázky související s duševním vlastnictvím, řešení problémů a kritické myšlení.³⁹ V České republice došlo během distanční výuky (2020–2022) k výraznému zlepšení digitálních kompetencí pedagogických pracovníků, stejně tak i dětí a žáků.⁴⁰ Proběhla revize kurikula v oblasti informatiky a digitálních kompetencí doprovázená výraznou metodickou podporou. MŠMT poskytlo školám finanční prostředky z Národního plánu obnovy na digitalizaci. Školám byly poskytnuty prostředky na podporu digitálních kompetencí a digitálního vzdělávání dětí, žáků a pedagogů také prostřednictvím projektů Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), podpora dále pokračuje i prostřednictvím OP JAK.

³⁷ http://iite.unesco.org/wp-content/uploads/2020/11/Steven_Duggan_AI-in-Education_2020.pdf

³⁸ Tisková zpráva: Co absolventi českých škol umí a co se ve škole nenaučili? (11/2023), vzdělávací a certifikační koncept ECDL/ICDL pro ČR, Česká společnost pro kybernetiku a informatiku, CertiCon a.s., Národní informační systém pro ECDL testování, data za období 2012 až 2023, osoby ve věku do 19 let

³⁹ Doporučení Rady EU o klíčových kompetencích pro celoživotní učení ze dne 22. 5. 2018 – dostupné z: <https://education.ec.europa.eu/cs/focus-topics/improving-quality/key-competences>

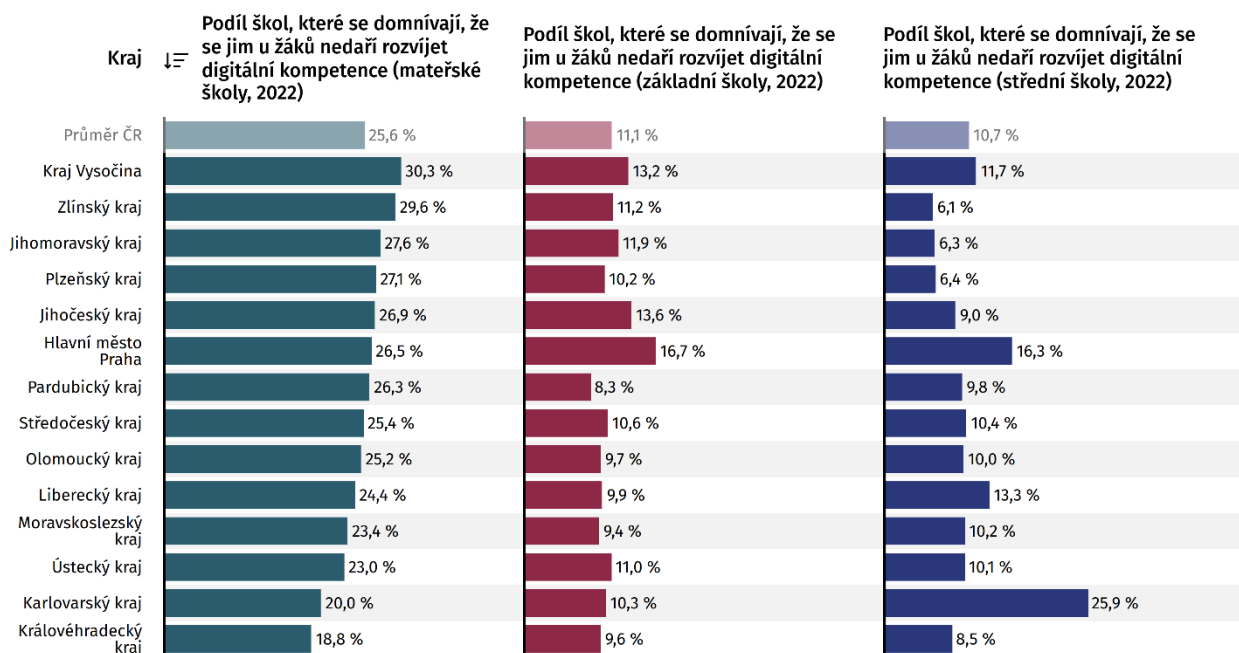
⁴⁰ [https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s\(5\)](https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s(5))

Podporu rozvoje digitálních kompetencí identifikoval Jihočeský kraj v rámci projektu KAP jako jednu z priorit, v navazujícím implementačním projektu IKAP II bylo v letech 2021 až 2023 realizováno 256 workshopů, při nichž bylo podpořeno 3 162 osob, 5 setkání odborné platformy a soutěž digitalizace.

Školy se nejvíce věnují využití ICT i v jiných předmětech než infromatických (89 %), motivují žáky i pedagogy k účelnému používání ICT (87 %, u gymnázií 100 %), podporují pedagogy v sebevzdělávání v ICT (83 %) a pedagogové sdílejí znalosti a zkušenosti (80 %). Rovněž se zvýšil zájem škol o podporu sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe on-line u digitálních kompetencí a ICT asistenta učitele do výuky.⁴¹

V následující tabulce je vidět podíl škol, které se v roce 2022 domnívají, že se jim nedaří rozvíjet digitální kompetence, v porovnání v jednotlivých krajích. V Jihočeském kraji to bylo téměř 27 % MŠ, 13,6 % ZŠ a 9 % SŠ.

Podíl škol, které se domnívají, že se jim u žáků nedaří rozvíjet digitální kompetence (mateřské školy, 2022), Podíl škol, které se domnívají, že se jim u žáků nedaří rozvíjet digitální kompetence (základní školy, 2022) a Podíl škol, které se domnívají, že se jim u žáků nedaří rozvíjet digitální kompetence (střední školy, 2022) po krajích

Data ukazatelů „Podíl škol, které se domnívají, že se jim u žáků nedaří rozvíjet digitální kompetence (mateřské školy, 2022)“, „Podíl škol, které se domnívají, že se jim u žáků nedaří rozvíjet digitální kompetence (základní školy, 2022)“, „Podíl škol, které se domnívají, že se jim u žáků nedaří rozvíjet digitální kompetence (střední školy, 2022)“ pochází z projektu TIRDMSMT015 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ zadaného MŠMT. Projekt je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu BETA2. Šetření realizovaly organizace PAQ Research a STEM.

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

⁴¹ Str. 112–116 Analýzy potřeb ve školách v Jihočeském kraji, NPI 2021

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1) Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027
- 2) Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- 3) Prováděcí předpisy ke školskému zákonu
- 4) Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+
- 5) Schválené rámcové vzdělávací programy, MŠMT
- 6) Statistické výkazy za školní roky 2022/2023, 2023/2024 MŠMT, Praha
- 7) Statistické ročenky za roky 2021, 2022 ČSÚ, České Budějovice
- 8) Výsledky hospodaření škol za rok 2022, 2023, provozní rozpočty škol za rok 2022, 2023, Fond rozvoje školství za rok 2022, 2023, rozpočet 2024 a SVR 2025—2026
- 9) Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2021/2022
- 10) Výroční zprávy škol a školských zařízení zřizovaných krajem
- 11) Inspekční a tematické zprávy ČŠI
- 12) Materiály zpracované v rámci OŠMT, KÚ JČK, České Budějovice
- 13) Základní dokumenty ke strukturálním fondům EU 2021—2027
- 14) Program rozvoje kraje na roky 2021–2027
- 15) Mapa vzdělávání, prohlížečka vzdělávacích a sociálních dat <https://www.datapaq.cz/>
- 16) Web České školní inspekce Vzdělávání v datech <https://vzdelavanivdatech.cz/>
- 17) Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji III
- 18) Analýza potřeb ve školách v Jihočeském kraji, NPI 2021
- 19) Analýzy potřeb na školách III. vlna – mezikrajová komparační studie (NPI, 2021)
- 20) Strategie celoživotního učení České republiky
- 21) Doporučení Rady EU o klíčových kompetencích pro celoživotní učení ze dne 22. 5. 2018 – dostupné z: <https://education.ec.europa.eu/cs/focus-topics/improving-quality/key-competences>
- 22) Tisková zpráva: Co absolventi českých škol umí a co se ve škole nenaučili? (11/2023), vzdělávací a certifikační koncept ECDL/ICDL pro ČR, Česká společnost pro kybernetiku a informatiku, CertiCon a.s., Národní informační systém pro ECDL testování, data za období 2012 až 2023, osoby ve věku do 19 let

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CNC	Computer Numerical Control (počítačem řízený obráběcí stroj)
COP	centrum odborné přípravy
ČB	České Budějovice
ČJ	český jazyk
ČK	Český Krumlov
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DD	dětský domov
DDŠ	dětský domov se školou
DDM	dům dětí a mládeže
DZ ČR	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
DZ JČK	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihočeského kraje
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ERASMUS	European Region Action Scheme for the Mobility of University Students (Evropský regionální akční plán pro mobilitu univerzitních studentů), program EU v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
FRŠ	fond rozvoje škol
GY	gymnázium
ICT	Information and Communication Technologies – informační a komunikační technologie
IKAP I, II, III	Implementace Krajského akčního plánu Jihočeského kraje I, II, III
INTERREG	Interregional – evropský dotační program podporující projekty sousedících zemí nazvaný Evropská územní spolupráce
IROP	Integrovaný regionální operační program
J	střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu
JČK	Jihočeský kraj
JHK	Jihočeská hospodářská komora
JŠ	jazyková škola
SJZ	státní jazyková zkouška
K	střední vzdělání s maturitní zkouškou v gymnáziu
KA	klíčová aktivita
KAP	Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji
KÚ	krajský úřad
L/5	střední vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

N	vyšší odborné vzdělání
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
NPO	Národní plán obnovy
NSK	Národní soustava kvalifikací
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
OŠMT	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
PAQ Research	Prokop Analysis and Quantitative Research, výzkumná organizace
PdC	Pier de
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
RgŠ	regionální školství
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SR	státní rozpočet
SŠ	střední škola
Strategie 2030+	Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+
ŠD	školní družina
TZ	tematická zpráva (ČŠI)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ÚSC	územně samosprávný celek (obec, kraj apod.)
VOŠ	vyšší odborná škola
Z. S.	zapsaný spolek
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola